Poštarina plaćena u gotovu

Ciena 2 Kune — Broj 7

USTAŠA

VIESTNIK HRVATSKOG USTAŠKOG OSLOBODILAČKOG POKRETA

2. veljače 1943 br. 7

POGLAVNIK KOD RANJENIKA U BOLNICI NA REBRU. »POGLAVNIČE, SAMO DA OZDRAVIM, ODMAH BIH POŠAO K SVOJIMA U BORBU«

ZIMSKO PREDVEČERJE

Snimio: Rajterić

U GLAVNOM USTAŠKOM STANU

USTAŠA

VIESTNIK HRVATSKOG USTAŠKOG OSLOBODILAČKOG POKRETA

GOD. XIII. ZAGREB, 21. VELJAČE 1943. BROJ 7.

Vječno živi - vječni junaci

Za heroje, za ljude, koji se snagom duha, veličinom žrtve, nadljudskim radom za dobrobit naroda uzdižu preko prosjeka, ne vriedi zakon smrti. Pojedinci, čitave skupine, ciele vojske često se zakonom svoje sviesti podaju unutarnjem glasu, koji ih vodi putem herojske žrtve, putem junačtva i prividne smrti. Da, prividne smrti. Nitko ne može uztvrditi, da su junaci Staljingrada umrli, da su svršetkom svog ovozemnog života nestali iz naše sredine, da su nas ostavili, napustili, nitko ne može reći, da su staljingradski junaci za nas mrtvaci, da su oni za nas sjena, blieda uzpomena, daleka i prošla.

Nitko to ne može i ne smije uztvrditi.

Pobjednički duh staljingradskih junaka, njihova herojska žrtva sačuvala je uspomenu i sačuvat će na ljude, na borce, koji su prezreli sebe, koji su mimoišli i odbacili najviše, što ovozemnost daje, — život i pošli stazama vojničke dužnosti, stazama trnovitim i težkim, ali častnim i junačkim. Pa ima li uopće što veće, snažnije i dugovječnije od nesebične žrtve? Bez nade u nagradu, bez nade da će vidjeti plod svoje žrtve i muke, daruje pojedinac život na oltar dužnosti, na oltar ideje, za druge. Ima li većeg altruizma, većeg dokaza ljubavi, poštene, nesebične suradnje i velikodušnosti, nego što je davanje vlastitog života za probitke nacije i nacija?

Staljingradski junaci prezreli su svoje živote, prezreli su krhku, kratkotrajnu sadašnjost, vjerujući u sretnu, vječnu budućnost, koja je pred njihovom djecom, koja je pred nama i koja će biti liepa i vedra, zaslugom njihovog rada, cienom njihove krvi i njihovih života. Velika, upravo neprocjenjiva bila je žrtva staljingradskih junaka. Borba, koja je iziskivala nadčovječne napore i žrtve, borba, koja je otimala jednog po jednog iz kruga prijatelja, iz kruga živih, borba, koja je bila jasna sa jednim jedinim svršetkom — nestankom, nije mogla oslabiti borbenog duha branitelja Europe, civilizacije i kulture. San o domaćem ognjištu, iluzije o sretnom povratku, o novom životu, koji će usliediti njihovom borbom, pomisao na domovinu, sve se to razbijalo o tvrde biti vojničke dužnosti, vojničke časti i neslomive vjere, da započetu borbu vode do kraja, sviestni, da će njihovi životi udariti temelj brani, koju nikada ne će moći ni smjeti prekoračiti azijatsko divljačtvo i pogubni vihor komunizma. U proživljavanju sudbonosnih časova zadnjih dana borbe pozvao je neprijatelj branitelje Staljingrada na predaju. Ponadao se, da će branitelji zapadne kulture i civilizacije, pobornici novog duha, novih vremena, svoje napore, borbu i krv oblatiti sramotnim svršetkom, povjerovali su, da će popustiti obćeljudskoj težnji za životom i posegnuti za problematičnom neizvjesnošću, prije nego li za sigurnom, ali častnom smrti.

Prevarili su se.

Junaci staljingradskih zidina branili su čast ratnih zastava i pobjedničkog oružja do zadnjeg daha života, branili su ideje, branili su ognjišta i imovinu onih, na koje su tih zadnjih dana borbe toliko mislili, koje su žudjeli vidjeti i kojima su se željeli vratiti.

Medju borcima Staljingrada sudjelovali su i Hrvati. Junaci svih svjetskih bojnih poljana, vojnici, kojima nema premca i ovdje su zasvjedočili čast i nepobjedivu snagu hrvatskog vojničkog duha, i ovdje su dokazali, da su sviestni sudbonosnih vremena, koja proživljavamo i koja su presudna za budućnost Europe, a s Europom njihove drage Hrvatske.

Borbu, koju su vodili hrvatski junaci na Iztoku, vode njihova braća u domovini, neprijatelj, koji je vrebao na njihove živote i kojeg su oni u masama zarobljivali i ubijali, harači po našoj domovini i ubija njihove oceve, majke, žene i djecu. Žrtva, koju su hrvatski borci doprinieli pod Staljingradom, samo je jedna karika na nepreglednom lancu žrtvovanja hrvatskog naroda, to je samo jedna od mnogobrojnih postaja križnog puta, kojim stupa hrvatski narod, ali iza Kalvarije sliedi Uzkrsnuće, iza žrtava i smrti sliedi život i sreća.

Toga je cieli hrvatski narod sviestan, tu nepobitnu činjenicu proživljavamo mi danas jače nego ikad i zato ne prilazimo junacima Staljingrada kao mrtvim sjenama, nego im prilazimo kao pretečama, kao borcima za našu sreću i našu sretnu budućnost, prilazimo im kao vječno živim, nepobjedivim, najboljim sinovima našeg naroda, da im odamo počast, priznanje i hvalu za borbu, koju su vodili i krv, koju su lili samo za nas.

Uspomena na njih ostat će vječno živa, oni će biti uviek medju nama i s nama, a mi ćemo se sjećati njihovog herojstva kao častnog, kao najsvietlijeg dana naše vojničke prošlosti, izričući im na usta naša i naše djece vječnu hvalu.

Bu.

DR. MILAN ŠUFFLAY

18—19 VELJAČE 1931—1943

Još prije stvaranja protuprirodnog jugoslavenskog imena i prije stvaranja države, koju su Jugoslavijom prozvali, na području Hrvatske vodila se borba izmedju dvije sviesti i dva svieta: izmedju sviesti opće slavenske i hrvatske narodne, izmedju svieta Iztoka i svieta Zapada. Prag, Moskva i Beograd, a još prije njih habsburški Beč prvotno i odlučno su sudjelovali kod širenja jugoslavenske, a izkorjenuća hrvatske nacionalne misli. Beč je to radio, da spriječi budjenje hrvatskog naroda i zadrži strategijsko-vojnički prostor napučen narodom, koji traži sebe i svoje, i koji je pošto po to htio doći do pravog glasa i pravog izraza medju ostalim narodima Europe.

Prag, Moskva i Beograd širili su novu misao i novo protuprirodno ime u uvjerenju, da se za dalekosežne osnove balkanske politike ne mogu poslužiti sa Hrvatima, koji nisu i ne mogu biti pripadnici Iztoka.

Jugoslavenska misao, prema tome, bila je oružje prvotno bečke, a kasnije moskovske politike. Toj politici, koja je išla za otudjenje Hrvata od tisućljetne narodne osobitosti suprostavio se cieli hrvatski narod sa svom odlučnošću, a na čelu te borbe bili su odabrani borci, vodje i proroci, koji su išli u srž i bitnost hrvatskoga pitanja, te ustali na obranu hrvatskog narodnostnog individualiteta i svim se razpoloživim sredstvima suprotstavili uništenju svoga naroda.

Medju prvima je bio dr. Milan Šufflay, koji je životnu volju hrvatskog naroda u suvremenom obliku iznio pred umnu Europu kao činjenicu, koja stoji izvan svake razprave i koju ne mogu uzdrmati nikakva obrazlaganja, tumačenja, pa ni sami dokazi. Ako je cieli hrvatski narod predstraža Zapada u vječnoj vojni prema Iztoku, dr. Milan Šufflay izkočio je iz te vojne kao najstrašniji umni ratnik što ga je rodio sukob dvaju svietova i dviju suprotnih sviesti. Više nego itko, on je osjetio što znači nasilnička protuhrvatska državna tvorevina i protuprirodno jugoslavensko ime: državna tvorevina je bila tu zato, da jedan narod, njegov narod, drži u tamnici, a jugoslavensko ime zato, da iztisne hrvatsko ime. Zato prvi diže glas i prvi medju Hrvatima biva obtužen za protudržavno, protujugoslavensko držanje. Već 1920. nalazi se pred sudom radi veleizdaje i zato, jer suradjuje s prvom hrvatskom emigracijom protiv srbske okupatorske vlasti. Osudjen je na dvije i pol godine zatvora. U svom obranbenom govoru, kojega je izrekao tokom sudbene razprave 6. kolovoza 1921. izjavljuje, da je njemu kao filozofu i kao slobodoumnom Hrvatu svejedno, sjedi li u malim uzama Sudbenog stola ili koje druge kaznione, ili se nalazi na tobožnjoj slobodi, u kojoj čami hrvatski narod.

Dok je to o sebi govorio, izrazio je ujedno i vjeru u obnovu hrvatske države, jer u velikoj tamnici, u Jugoslaviji, hrvatski narod, po njegovim riečima, čami tek privremeno.

Dr. Milan Šufflay bio je veliki Europejac, a još veći Hrvat; veliki učenjak i politički radnik, a još veći rodoljub; velik kao filozof poviesti, a još veći kao mučenik svete oslobodilačke borbe hrvatskog naroda, jer svojom krvlju posvećuje i svoje hrvatstvo i svoje rodoljublje. Domovini je služio djelatnim revolucionarnim potajnim i javnim radom, ali najviše joj je poslužio time, što je iznosio poviestne istine i upoznavao Europu sa životom i razvojem hrvatskoga naroda u prošlosti te upozoravao na graničarsku ulogu Hrvata u borbi Iztoka i Zapada. On je, što je rjetkost, i učenjak i političar ujedno. Dobar političar i izvrstan učenjak.

Kao učenjak stiče ogromno znanje već u mladim godinama, te svoj znanstveni rad počinje objelodanjenjem knjige »Hrvatska i zadnja pregnuća iztočnog imperija u doba triju Komena.« Još kao sveučilištarac pomaže Smičiklasu uredjivati zbornik »Kodex diplomaticus regni Croatiae, Dalmatiae et Slavoniae«, i tom prilikom upoznaje obsežnu arhivsku gradju Dalmacije. Već kao mlad čovjek suradjuje sa Thalloczyem i Jirečekom, tada najvećim živim povjestničarima jugoiztočne Evrope i Balkana. U svojim radovima odkriva lice sredovječne Hrvatske, hvata sve niti, koje vežu za ostale narode, brižno naglašujući grčevito prianjanje našega naroda uz sjeveroiztočnu obalu Jadrana. More je bilo Hrvatima veza, koja ih je spajala sa rimskom crkvom i zapadnom uljudbom. U tom smislu piše mnoga djela, za tu se povjestnu istinu zalaže svom dušom.

U nekoliko

Ima ljudi, koji vjeruju u Engleze — u njihovu pobjedu takodjer. Ali to već manje.

Red je, da i Englezi u nešto vjeruju.

Doista, oni vjeruju!

U duhove, na primjer, pa i u pobjedu i druge priče i bajke. Da, zbilja, i pobrali su nešto Shakespearovih poslovica, pa udri u talambase, a ti, narode, vjeruj u to, što trubimo.

No, kad bi oni znali i onu našu: »Kad pametan šuti, čini pametno, a kad šuti glup, čini još pametnije«, vjerujemo, da bi odmah zatvorili krugovalne postaje, a na antenama bi sušili rublje.

*

Postoji neka čudna bolest. Zbilja čudna.

Ti, recimo, živiš životom pametna čovjeka. Prilagodjuješ se prilikama, letiš iz naručaja u naručaj raznim strankama, glasno propagiraš svoj »ja«, — ukratko — suvremeno živiš.

Ali . . .

Dodje doba, kad nešto iz »perfekta« ne valja za »prezent«, a onda, bogme, i za »futur«.

Što sad?

Jednostavno — oboliš. Dodje liečnik i ustanovi težku neizlječivu bolest, a zovu je »totalnom zaboravi prošlosti«. Bolestnik se nanovo radja danom oboljenja, a prošlost ne postoji.

Kad bismo ove »novorodjene« pribrojili onima po rodilištima, natalitet bi bio više nego aktivan.

*

Sastala se dvojica iz kluba »Pričuvnih kandidata«.

Dugoprstić: Što bi ti, da danas dodješ na položaj?

Laktašić: Hm, ali glupo pitaš.

»Stekao bih« samovoz .

Razmjestio personal.

Možda bi održao koje predavanje.

Poslao bi svoju biografiju (svakako sa slikom) svim tjednim i dnevnim novinama.

I . . . Bože moj, uživao bih — ta zašto je položaj.

*

Novinari su u zadnje vrieme utučeni. Osjeća se suvišnost novina, jer kavane rade bolje od svih naših novinskih ureda.

Jadnici!

*

— Konačno znamo, na čem smo.

— Mislim, ako se ne varam na zemlji.

— Ne rugajte se!

redaka...

— Promotrite malo strateški Ruse.
— Nisam bio na iztočnom bojištu.
— Opet se rugate.
Ali čujte, sad konačno znamo, na čemu smo. Do prvog svibnja Rusi su tu.
— O vidi, pa vi i datum znate.
— Pa javili su.
— To je nemoguće, moraju povećati brzinu svim svojim vozilima i svakako promieniti smjer . . . Inače, nikaj z posla!

*

Nos je najdivniji organ za »ipsissimi personi«.
Nanjušiš cukoreka, nulericu, špek i što je glavno, novosti.
U zadnje vrieme ide ovako čovjek po ulicama i vidi, kako ljudi liepo obučeni njuškaju zrak.
Što je to?
— Bit će nešto.
— Bez daljnjega, sve je prolazno.
— Rusi . . . dviesto milijuna ljudi — sve se to osjeća u zraku.
Podješ li za takovim proročanskim nosom, doći ćeš u ugodnu zadimljenu kavanu. Tu je početak i svršetak proročanskih mirisa i nadahnuća.
O jadni Jeremija, Jona i drugi proročići bez proročki razvijenog njušnog organa.

*

— Znate, ja sam zaklao jednog »pajceka«, ali ne ću ništa masti predati. Od toga i onako ne bi imala država koristi. To bi nekoliko njih podielilo medju sebe i — nikome ništa.
— Pa da, ali to vas ne treba smetati. Vi ste izpunili svoju dužnost, pa vam je savjest čista, a dalje vas se ne tiče.
— Hm, dužnost, to jest, ali — ja tu mast mogu inače pet puta skuplje prodati na »šverc«.
— Aha, tu smo! . . .

Točan popis njegovih djela ne postoji. Živio je pedeset godina, pobrojimo li njegove razprave, članke i oglede, dolazimo do zaključka, da je napisao preko stotinu, što manjih, a što većih djela. U cielom svom znanstvenom radu ostaje na visini učenjaka, koji i nehotice iz svoga naučavanja izvodi moralne pouke, te u pripadnicima svoga naroda jača sviest o dalekoj prošlosti i daje uvid u budućnost. Vjerujući u ulogu, koju Hrvati u novoj Evropi, a posebno na Balkanu imaju izpuniti, drži kao i rumunjski političar Jorga, da poviest i razvoj mnogo manje izmjenjuje narode, nego što se obično misli. Po njegovu vjerovanju, političke ideje, nastale na nekom teritoriju, ili u jednom narodu, izmjenjuju se težko i sporo. Razvoj je spor, ali stalan. Radnici oko toga razvoja izmjenjuju se, a — ideje žive, pobornici ideje mogu lako i život izgubiti, a baš u krvi niče i jača se ideja. Kroz ta je mišljenja dr. Šufflay gledao na budućnost i na ulogu Hrvata. Ta uloga je ista danas, kakva je bila u srednjem vieku, za vrieme narodnih vladara, a može se razabrati iz Šufflayevih rieči o političkoj poviesti Hrvatske kraljevine.

Naša poviest, po njegovim riečima i nije drugo već odsjev velike borbe izmedju sredozemnog Iztoga i Zapada. Bizanta i Rima. Hrvati iza ledja imadu geopolitičku silu Podunavlja, a legli su na Jadran. Razlažući dalje nabačene istine, Šufflay naglašava da je Zapad na hrvatskom tlu podpuno nadmoćan, a ta zapadnjačka premoć ostat će značajna za sva vremena.

Medju hrvatskim povjestničarima osamljen, ne ostaje na samoj poviesti, nego se bavi i drugim pomoćnim znanostima. U težkim danima hrvatskog narodnog života ne zatvara se u se i ne izbjegava politička pitanja svoga vremena, već uz svoje znanstvene radove objelodanjene po dnevnim listovima, sa mnogobrojnim člancima, ogledima i razpravama, živo sudjeluje u idejnoj borbi dvaju svjetova. Tako postaje nacionalni ideolog, predteča i svjedok ostvarenja onih snaga, koje je on odkrio u bogatoj i burnoj prošlosti hrvatskog naroda. A tako je on ušao u političku poviest Hrvatske i postao tumač i branič hrvatske narodne misli, koju suvremeno oblikuje i upodpunjuje novim pojmovima. Pogledom suvremenog sociologa razpravlja družtvovna pitanja, a umjetničkom vještinom prikazuje i najjednostavnije dogadjaje mutne i daleke prošlosti. »U sadržinu svojih rečenica unosi on svu toplinu svoje duše, temperamenat strastvena ljubitelja istine i snage prošlosti, te vjeru u besmrtnost svih onih sila, koje su svojom stvaralačkom moći pokretale ljude i dogodjaje u prošlosti (S. M. Štedimlija)«. Naoružan znanjem bio je ujedno tiesno povezan sa stvarnim životom. Ta je povezanost od njega stvorila učenjaka i umjetnika ogromne ljubavi za rieč i za oblik, kao za dva pomoćna sredstva u borbi za istinu, kojoj se svom dušom bacio u naručaj. Njegov rad rezultat je visoke idejnosti učenjaka i umjetnika zajedno, ali i njegove vjernosti borbi kojoj se posvetio, njegove sposobnosti da u sitnicama i naoko neznatnim dogodjajima vidi odraz krupnijih pitanja.

Vriedno je iztaknuti Šufflayevo mišljenje i shvatanje hrvatske poviesti i poviesti u obće. Kao španjolski mislioc Miguel de Unamuno, i on vjeruje da moć jednog naroda leži u jakom narodnom pamćenju i njegovom dugom sjećanju. Razarati narodno pamćenje, zločin je jednak onome, kada bi razarali narodno jastvo.

Tako je dr. Milan Šufflay kao povjestničar, osvježujući narodno pamćenje, najbolje služio probitcima svoga naroda. Zdušno se zalažući za te probitke nije poznavao ni umora ni straha. Još 1932. Poglavnik za njega reče: »Za njega filozofa, koji na život i na sviet ne gleda kroz naočale prosječnog smrtnika, ne znači ništa zatvor, progon i slične mjere.« A poznato je svakom Hrvatu na koji je način neprijatelj Hrvata usmrtio Šuffleyevo tielo. Odvratna tudjinska sila udarcem toljage po glavi usmrtila je Šufflayev život, te je na usta zloglasnog ravnatelja zagrebačkog redarstva Janka pl. Bedekovića izjavila: »Ubismo mozak hrvatskog vodstva«.

Tako je završio svoj život veliki borac protiv versailleske Evrope. Njegovo je tielo palo i pokopano na Mirogoju uz Stjepana Radića, koji je isto tako pao, od istoga neprijatelja. I jedan i drugi i još za života bili su vodeće ličnosti oslobodilačke borbe u domovini. Radić umire tri godine prije Šufflaya, i pred smrt se svečano zaklinje, da nikada više neće u Beograd, a Šuffay, mozak hrvatskog narodnog vodstva, žrec i vidovnjak malo prije svoje smrti javno izjavljuje: »Hrvatska će biti slobodna. To je sigurno kao sunce na nebu. Sledeći mirovni kongres bit će u Berlinu«.

Nikola Šabić

Čišćenje Hrvatske od odmetničkih banda

Posliednjih tjedana su u toku vojničke djelatnosti čišćenja nekih hrvatskih krajeva od odmetničkih banda. Iz razumljivih razloga o tome se ne donose potanki izvještaji, što ne znači, da hrvatska javnost ne će biti pravovremeno o svemu obavieštena. Na poprištu se uz vojnike nalaze i ratni izvjestitelji i to njemački novinari P. K. kao i hrvatski novinari i snimači.

Tako već sada možemo objaviti nekoliko izvještaja, koje smo primili o uspjeloj djelatnosti uništavanja odmetničkih banda.

ZIMSKA VOJNA PROTIV BANDI U HRVATSKOJ

U Hrvatskoj započele su njemačke i hrvatske jedinice veći podhvat protiv komunističkih bandi. U ovom podhvatu sudjeluju i oružane postrojbe SS. Borbena se djelatnost odvija u neprohodnom gorskom području, koje po svojoj prirodi pruža napadaču vanredne poteškoće. Unatoč tome uspjelo je već tokom prvih dana borbi svagdje postignuti odredjene ciljeve. Zapovjednik njemačkih četa u Hrvatskoj uvjerava se stalno kod četa o napredovanju borbenih podhvata, koji iziskuju vanrednu mjeru izdržljivosti i tvrdoće.

Komunističke bande s jakim snagama neko vrieme uznemiruju dielove Hrvatske te ih pokušavaju zastrašivati. Brojnim napadajima na sela, pljačkanjem i paležom, smetanjem željezničkih pruga i drugih prometnih veza oni već dulje vremena u nekim krajevima ometaju red i sigurnost. Sada će se ovoj njihovoj djelatnosti učiniti kraj.

AKCIJA ČIŠĆENJA U ZAPADNOJ BOSNI

U Zapadnoj Bosni započele su njemačke, hrvatske i talijanske postrojbe veliku akciju čišćenja protiv komunističkih banda. Kraj vrlo loših vremenskih i cestovnih prilika provedene borbe teku po osnovi i uspješno. — Komunističke bande razorile su po ruskom uzoru temeljito područje, koje su morale napustiti te povlače sa sobom pučanstvo. U koliko pučanstvu uspjeva osloboditi se prisili bandita, ono se vraća u svoja sela i gradove, te kao oslobodioce pozdravlja hrvatske i savezničke čete.

U ZRAK BAČENE CRKVE I KAMENE KUĆE

Srbske bande napadaju hrvatska sela. U područjima, koja su sada njemačke čete sustavno tokom veće akcije čišćenja od bandita oslobodile, pokazuju se na svakom koraku tragovi posvemašnje anarhije. U jednom selu našli su njemački vojnici jednu ubijenu ženu, koju su banditi strieljali, jer nije htjela napustiti svoje selo.

Komunističke bande bacile su u zrak ili spalile velik broj crkvi. Veliki nadpisi na neporušenim crkvenim zidovima ne dozvoljavaju nikakvu sumnju u pogledu podrietla počinitelja. Najčešće susrećemo lozinke: »Živio Staljin!« ili »Stupite u crvenu partizansku vojsku!« Osim crkve i župne dvorove razorene su i sve kamene zgrade u selima.

Dio pučanstva, koji potiče iz krajeva, u kojima su pustošili partizani, a kojima je uspjelo umaknuti pred terorom banda, pričaju, da je došlo do pravih razbojničkih pohoda srbskih sela na hrvatska naselja.

Vodstvo u tim podhvatima imali su komunistički kolovodje. Hrvatska su sela opljačkana i dielom spaljena, a pučanstvo je njihovo prisilno evakuirano ili nasilno odvedeno.

SMIONA IZVIDNIČKA SKUPINA

Jedna izvidnička skupina, sastavljena od jednog njemačkog dočastnika i tri hrvatska vojnika prodrla je ovih dana u područje, koje je bilo zaposjednuto od jakih partizanskih bandi. Skupini je uspjelo zavarati nekoliko partizanskih straža, te nesmetano stići na cilj, u selo, u kojem je trebalo izvršiti izvidjanja pa proći čak i glavnom cestom kroz samo selo, u kojem su se nalazili partizani. Tek na izlazu iz sela primjetili su je dva partizanska stražara, koji su medjutim bez upotrebe vatrenog oružja svladani od Hrvata.

Partizanske postrojbe, koje su u medjuvremenu alarmirane pokušale su izvidničkoj skupini spriečiti povratak. Ovoj je medjutim uspjelo riešiti se premoći progonitelja pa je na povratku još svladala jednu sigurnostnu stražu partizana. Izvidnička se skupina bez gubitaka vratila u svoj prvotni postav čak i s plienom i dragocjenim uspjesima izvidjanja.

NAORUŽANE ŽENE KOD BANDITA

Prilikom velike akcije čišćenja, koja se sada vodi protiv bandita u Zapadnoj Bosni ustanovljeno je na raznim odsjecima borbe, da se na strani bandita bore i žene. Tako je primjerice — iz jednog sjenika izvučena jedna 20-godišnja sveučilištarka, koja se tamo sakrila. Ona je prilikom preslušavanja izjavila, da već skoro dvie godine kuha banditima. U posliednje je vrieme boravila u jednom selu, zaposjednutom od bandita, odakle je kao »kotarski ženski vodja« vršila komunističku promičbu u selima kotara. Bila je dobro izvježbana u gadjanju samokresom. Čak i kod uhićenja našli su kod nje samokres. Po njenom svjedočanstvu glavna je zadaća ovih partizanskih žena, da bande obskrbljuju živežnim namirnicama.

BOSNA POD ZAŠTITOM ORUŽANIH SNAGA

U borbi protiv boljševičkih odmetničkih horda na Balkanu čiste jedinice njemačke oružane snage zajedno s hrvatskim drugovima u oružju ovih dana najopasnije banditske zakutke u Bosni. Na srednjem području rieke Sane bio je bačen natrag neprijatelj, koji je na pojedinim mjestima uz brojčanu nadmoć pružao ogorčeni odpor. Veći dielovi južne Bosne stoje već pod zaštitom njemačke vojske. Komunistički banditi povlače se ubijajući i paleći natrag, njemačka vojska u svom napredovanju zauzimlje i čisti brojna sela, opljačkana od bandita, dok se na ruševinama crkva i kuća svagdje nailazi na boljševičke nadpise i simbole. U bosanska sela se zajedno s napredujućom njemačkom vojskom vraća prvo smirenje, svagdje je započelo snabdjevanje i vraćanje bjegunaca. Njemački vojnik vodi ovu borbu protiv najbestijalnih i najzloglasnijih banditskih brigada uz najteže vremenske prilike i na najtežem području. Nadljudski napori u divljim bosanskim gorama područja Grmeča označuju ovo napredovanje, čiji je cilj uništenje važnih središta odmetnika i sakrivenih glavnih kolovodja komunističke pobune, koji se drže daleko u pozadini.

SJEĆANJE

23. veljače navršava se pola godine od junačke smrti ustaše-sveučilištarca Gjure Keinratha. Drugovi sveučilištarci poznali su ga za života kao neustrašivog borca i pobornika ustaških težnja, upoznali su ga kao dobrog prijatelja, kao vriednog radnika, djaka i domoljuba. Povodom ove tužne polugodišnjice ne možemo ništa reći, nego šutke prignuti koljeno pred sjenom ustaškog borca sveučilištarca Đure Keinratha. Njegov duh, uzpomena na nj ostat će vječno s nama, biti će vječito uz nas u danima borbe, u danima žrtve, pa ako uztreba i u časovima smrti.

Poglavnik medju ranjenicima u bolnici na Rebru

U nedjelju prije podne posjetio je Poglavnik s pratnjom državnu bolnicu na Rebru. Tu je obišao ranjenike, koji su stradali na raznim bojnim poljanama, a najviše u borbi s odmetnicima u domovini. Težko je opisati uzhit i oduševljenje hrvatskih boraca, koji su najednom nenadano u svojoj sredini mogli pozdraviti ustaškog Poglavnika, neopisiva je bila sreća, kada je od jednog do drugog od njih obilazio Poglavnik, svakome je stisnuo ruku, za svakog je imao dobru rieč, za svakog prijateljski pogled.

Uzbudjenje je veliko, dušama vlada neopisivo oduševljenje i osjećaj sreće, usta jedva prozbore koju tu rieč, samo oči govore.

Poglavnik je medju nama.

Poglavnika i njegovu pratnju dočekao je ravnatelj bolnice dr. Šime Cvitanović i dr. Sachs sa čitavim liečničkim zborom.

Lakši su ranjenici upravo obilazili dvorištima uživajući u svježem zraku u času, kada je došao Poglavnik. Čudjenje je bilo veliko i oni su smjesta obkolili Poglavnikovu pratnju i njeg kličući oduševljeno: Živio i Spremni! Poglavnik se rukuje, domahuje rukom, odzdravlja desnicom, i dok je on kod vratiju, čitava je zgrada u velikom uzbudjenju, jer se glas o dolazku Poglavnika proširio munjevitom brzinom. Poglavnik se je u pratnji liečničkog zbora i pukovnika Prebega zajedno s ostalim članovima pratnje uputio kroz sobe bolnice u kojima su ležali ranjenici.

Čim se je Poglavnik pojavio na vratima pojedinih soba, ranjenici, kojima je to bilo moguće, sjedali su na krevete, dizali desnice i pozdravljali Poglavnika sa Spremni, a Poglavnik je odzdravljao dizanjem desnice. Tada bi se Poglavnik uputio od jednog do drugog, zanimajući se poimence za slučajeve, mjesto, gdje je koji od ranjenika bio ranjen. Hrvatski domobrani i hrabri ustaški borci s par rieči su objašnjavali Poglavniku da vjeruju u ozdravljenje i da će opet u borbu čim im to dopusti zdravlje.

Po tim krevetima leže junaci, iz raznih naših krajeva, i svaki posjetilac stiče uvjerenje, kako se danas ciela Hrvatska bori protiv odmetnika, kako sviestno, s puškom u ruci i na bojnom polju proživljava svoju državu, kako i koliko je cieni, koliko je voli i što je sve spremna dati da tu državu očuva.

NAJNOVIJI SVETCI

Nekakvi takozvani »pravoslavni popovi« pozvali su svećenstvo iz Hrvatske, da stupi u partizane, jer da su to jedini zaštitnici vjere i vjerske slobode. Svaka, vele, naša brigada ima »duhovnog referenta«.

Naravski, da me je to zainteresiralo; stupio sam u vezu »s vodstvom« i zamolio za potankosti u tom novom ili možda starom pravcu.

— Druže komesaru — pitam — je li istina, da vi štitite i promičete duhovne probitke kršćanskog i ostalog vjerskog svieta?

— Jeste, druže Jožčenko — veli komesar — mi ti sfe ratila kao u Sofjetska Savez. Mi propakiralo i ustršavalo religijon sviju semalaj. To vama rastumačila moj tajnik.

Tajnik me poveo u šetnju i putem sve rastumačio. Sada znam, da partizani zbilja pomažu vjeru na svakom koraku. Saznao sam sve pojedinosti od druga tajnika.

Počeli smo s rušenjem crkava.

— Zašto ste — pitam — porušili sve crkve i džamije u bosanskim i hercegovačkim mjestima, kuda ste prošli?

— Pa zar vi to — veli — ne znate?

— Neznam! — velim. — Odkuda bih i znao!

— Jao, vidite — veli — kako vi tamo stojite pod utiscima protivkomunističke promičbe. Jest, mi smo porušili i spalili crkve! To je istina! Ali zašto, zašto? Vidite, u tom je stvar. Jeste li vi kada vidjeli te crkve? To je sramota! Gdje je tu bio stil, pa ornamentika i uobće, gdje je tu bila ona prava estetika! Naše religiozno boljševičko srdce dirnuo je taj neukus i siromaština i dali smo sve porušiti i spaliti i već naši inžinjeri prave nacrte i proučavaju stilove onih veličanstvenih hramova, kakve imamo u sovjetskom savezu.

— A tako! — velim. — Vidite, druže tajniče, kako se sviet lako vara, ako prije ne presudi dobru nakanu. A što je bilo, velim, s onim svećenicima, koje su vaši poklali, pekli i derali im kožu?

— Dobro je — veli — da ste me baš to pitali. I u tom pogledu nas ljudi osudjuju, jer ne znaju, zašto. Uzmimo slučaj s župnikom X. Naša brigada prodrla je u selo i odmah je jedan dio navalio na crkvu i župni stan. Razumjet ćete i sami opravdanost te navale. Ljudi se već nisu nekoliko tjedana ispoviedali i pričestili, pa se zaželili cvećenika i crkve. Naši brigadni dušobrižnici su bili baš u to vrieme bolestni, pa su umjesto njih vjeronauk svakog utorka i petka partizanskim odredima tumačili politički komesari. No kolikogod se nastoji, da za komesare budu izabrani najpobožniji članovi stranke, ipak oni ne mogu ispoviedati, misiti i ostale stvari. I tako su čete jedva dočekale da dodju do prvog župnika.

I kad su ga spazili, — nastavio je tajnik — poletjeli su prema njemu, natječući se, tko će doći prije do njega, da se ispoviedi. Prva dvojica su ga obuhvatili i dignuli, da ga odnesu u ispoviedaonicu, drugi su ga opet htjeli za sebe i tako su ga od milja i dragosti upravo rastrgali.

Kasnije su tri dana gorko plakali, kad su uvidjeli, što su, makar i nehotice, napravili.

— Još nešto — velim — druže tajniče.

— Izvolite — veli — druže!

— Naime — velim — još me zanima, da li postoje još kakve posebne vjerske manifestacije u vašim redovima. Onako, zajedničke.

— O i te kako! — veli tajnik.

— Za informaciju naših čitatelja — velim — ne ćete mi, druže, zamjeriti, ako vas zamolim, da mi navedete po koju.

— Drage volje — veli — zašto ne! Uzmite, na primjer slučaj s postom. U tom pogledu smo postrožili sve crkvene propise. Ne samo da ne jedemo na petak meso, nego su uobće vrlo riedki dani, kad se kod nas jede meso. A vrhunac našeg vjerskog oduševljenja i odricanja je to, što riedko kada jedemo osoljena jela.

Oprostio sam se od tajnika i prošao dugim dvorištem, u kojem su sjedili na klupama partizanski častnici i pjevali tihim glasom jedan pokornički psalam. Tajnik me odveo do samovoza i dok sam kretao kroz selo, morali smo voziti polagano, jer je već bilo šest sati na večer, to jest vrieme, kad se u logoru okolnih brigada održava večernji blagoslov i klanjanje, te smo prolazili kroz skupine partizana, koji su zajednički molili krunicu i polazili na blagoslov.

JOŽČENKO

Jedne ljetne noći

Nakon žege jednoga srpanjskog dana sunce se spuštalo za ličke bregove. Vrućina je popuštala, pa se je moglo lakomije udisati svieži zrak sa Velebita. Čim se sunce spuštalo niže i primicalo kamenim vrhovima, mienjalo je svoju zlatnu boju u crvenu, krvavu, kao da je predosjećalo skoru paklensku igru.

Na malom ličkom polju bilo je tiho i mirno. Nije se čulo drndanje i škripanje kola, kao što je to običaj na drugim poljima u ovo vrieme. Nije se čula ni pjesma veselih žetelica, čak ni pjesma ptica. Dakle, vladala je tišina i mir? Ne! Pjesmu veselih žetelica i pjesmu slobodnih ptica zamienila je ovaj put i ovdje djavolska pjesma oružja...

Najprije opali po koja puška, zatim po koji put strojnica, dok konačno ne »zasviraju« i puške i strojnice i bacači granata.

Sunce je nestajalo za bregovima, spuštao se mrak. Noć je uzimala u vlast svoj dio vremena. Na zapadu povrh bregova vidjelo se još samo crveno svietlo, kao da se onaj goli, opori i škrti kamen zapalio. Čim je tama veća, vatra oružja je oštrija. Djavoli biesno plešu svoje kolo i nasladjuju se gledajući ljudsku krv. Strojnice štekću, puške škljocaju. Šum, što ga stvara praskanje baruta leti od briega do briega.

Borba je to za jedno selo. Jedna od mnogih borba sa židovskim plaćenicima i boljševičkim agentima. Borba hrvatskog seljaka sa zavedenom ruljom odmetnika. Borba za svoju kućicu, svoju slobodicu. Borba za svoju obitelj, svoje blago i svoj mali imetak. Borba hrvatskog seljaka za svoju rodnu grudu, grudu, na kojoj se rodio, odrastao, i na kojoj želi umrieti. Borba hrvatskog seljaka, da sačuva svoje najmilije i svoj goli život.

U toj borbi pomaže tog hrvatskog seljaka hrvatski domobran i hrvatski ustaša. Ta i domobran i ustaša sinovi su iste grude — majke Hrvatske! I oni su najvećim dielom odrasli uz plug i motiku, a jedan dio njih zaradjivao je u drugim zvanjima u krvavom znoju svog svagdanji kruh. Zato su ih neki iz »boljih kuća« nazvali bezkućnicima, t. j. rekli su da ustašku vojsku sačinjavaju bezkućnici. Neki od njih u istinu nemaju krov nad glavom, jer su im »hrabri partizanski bataljoni« popalili kuće. A gdje bi bili mnogi i oni sa kućama, koji slušaju kroz krugovalnik uz čašicu rujnog hrvatskog vina o junačtvu i patnjama hrvatskih vojnika, da se taj isti hrvatski vojnik ne bori i za njih kao i za sebe? Gdje bi bili? Mnogi od njih okitili bi svojim bačvastim tjelesima stabla ili bi oni zamastili krvavu i rodnu hrvatsku grudu, a neki bi pograbili za »uzde« i zajašili na tom »bezkućniku«!

No, hvala Bogu, ovi »bezkućnici«, koji niesu bezkućnici u negativnom smislu, već sinovi svoga izpaćenog naroda, koji nije bio gospodar svoje muke i plodova, danas sviestno razumiju duh vremena. Ne slušaju one, koji im liepo razlažu »situaciju«, a koju oni svojim zdravim razumom i prirodnim nagonom svoje hrvatske duše jasno vide i drugačije osjećaju. Triezno ocjenjujući stvarnost, pograbili su oni za »uzde« i »drmaju« sa situacijom, jer ne će biti više ničiji tovar. Taj izmučeni hrvatski seljak i radnik pograbio je pušku i stao na prag svoje rodjene kuće.

Zato se puca!... Zato se prolieva krv i umire — za Domovinu...

Već je davno prestao dan, već su davno na nebu treperile zviezde, a da bude čar srpanjske noći podpun i mjesec je svojim punim svietlom putovao medju zviezdama. — Na zemlji pak u moru mjesečeve svietlosti na sjenatim mjestima miču se poput kradljivca ili sablasti druge sjene. Miču se i sipaju vatru!

Puška puca, barut miriše...

Pobornici Moskve jurišaju svom žestinom. Ovo selo im je na putu; to je ovaj puta njihov cilj i njihov zadatak. Tu će biti, misle oni, za njih bogat plien u hrani, a naročito u streljivu. I — jurišaju. Na sve strane. Vika: levo krilo... desno krilo... napred — juriš! prolama se zrakom i mieša sa glasom oružja. A Hrvat-vojnik sakriva grudi sa junačkim srcem za grudu majke zemlje, leži u rovu i vatrenim zidom brani nepozvanom gostu pristup k sebi. Očni živci su mu napeti, zjenice se šire gledajući u mjesečinu, srce mu napinje grudi i živo udara. Boji se nesreće! Prodor gladne, gole i bose gomile odmetnika, koja, eto, stvara »crveni raj«! Žene i djeca zajedno sa nemoćnim starcima negdje u manje uočljivim kutovima plaču, uzdišu i — mole... Da, mole! Kao katolici zovu Boga u pomoć. Strepe za svoje hranitelje i branitelje. Strepe za svoju težkom mukom stečenu sirotinju, krov nad glavom i goli život. Svi proživljuju bolne i uzbudljive časove strepnje i užasa...

Divna li je ova srpanjska noć! Čovjek ne bi vjerovao, da se u ovakovoj mjesečini, pod tako divnim zvjezdanim nebom, u tako ugodnom svježem zraku, mogu na jednoj točki zemaljske kugle dogadjati takove strahote, toliko boli, uzdaha i suza...

Na jedanput, duboko u noći prasak pušaka kao da se smiruje, a na crkvenom tornju iznenada zazvone zvona. Tužno i žalostno, poput mrtvačke tužaljke odjekuje njihov glas. Poživinčena gomila odmetničkih »bataljona« je probila... Oružje malobrojnih branitelja nije moglo izdržati pritisak rulje. Njihove grudi podigle su se i uspješno, bez gubitka se povukle, napuštajući prag djedova ili prag svoje braće...

Partizani su selo »osvojili« i »oslobodili« od jarma »krvavog Pavelića«. No ne samo to: oslobodili su selo i njegovih vlastnika. Sve, što je moglo i stiglo pobjeći napustilo je svoju kućicu, svoju slobodicu. Ostali su samo nemoćni starci i nejaka djeca, a s njima morale su ostati i njihove majke, čuvajući pogledom suznih očiju najmilije što je oko njih.

Pucnjava je prestala. U »oslobodjenim« kućicama našlo se u svakoj kućici nešto za pojesti, a domaćice morale su došljacima kuhati čak i večeru. Ponegdje našlo se i rakije, pa je nastalo i veselo. »Nepobjedive čete crvene armije slavile su slavlje pobjede.« — Ali ne za dugo!

Ponoć je davno prošla i već se javljaju prve zrake sunčane svjetlosti. Ponovno su puške zapucale, barut zamirisao, a odjek topa letio od briega do briega. Borba je ponovno započela uz pojačanje. Hrvat-vojnik bilo u ustaškoj ili domobranskoj odori, bilo pak u gradjanskom odielu, vrši odlučno sa novom snagom svoju dužnost. Tuče se nemilosrdno sa svim razpoloživim sredstvima po pijanom došljaku — neprijatelju. A on nemoćan, sada prezasićen i pijan, trpa svoje mrtvace u neku kuću, da ih malo poslie kod biega odvuče sobom. Kažu da ih je bilo nekoliko kola. Kad su po selu išli, pokazivali su ih ženama: »Gledajte ustaše, koliko ih ima!« A kad su došli izvan sela, rekli su medjusobno: »Majku im ustašku, kako su nas izrešetali!«

Najednom opet zazvoniše zvona na crkvenom tornju sv. Ivana. Zazvoniše živo i veselo, kao na Uskrs, javljajući veselo viest, da je selo i »opet« oslobodjeno, ali sada ne »Pavelićevog krvološtva« i njegovih gospodara, već od sluga crvenih zvieri!...

Selo je odahnulo. Na licima boraca, njegovih osloboditelja treptao je poput sinoćnjih zviezda pobjedonosan smiešak, žene i starci plakali su suze radostnice, a djeca su već počela živo razpravljati o najnovijim krvavim uspomenama. Nije ih više skoro smetalo, što se još uviek čula po koja puška, jer su takvi glasovi uzmicali sve dalje i dalje.

Sunce, penjući se sve više na nebo veselo se smiešilo, sušeći na polju kapljice rose, slične majčinim suzama. Ta kako i ne bi, kad je selo oslobodjeno boljševičke kuge.

Iz ustaške borbe

Ustaška pobjeda

Dana 1. travnja dobili smo obaviest u selu K. da dodjemo u tabor točno u 7 sati. Pošto je obaviest zakasnila, zakasnili smo i mi ciela dva sata.

Ali svejedno. Drugi su nas strpljivo čekali.

Dan je bio nekako tmuran. Izjutra je još nekako izgledalo, ali poslie se navuklo i natmurilo kao da će biti sniega.

Kad smo stigli u tabor, poručnik je gromkim glasom uzviknuo: Za Dom!

— Spremni, odgovorili smo mi ustaše.

Poručnik nam je u par rieči rekao o čemu se radi, a mi smo za čas bili u kamionima spremni za polazak.

— Momci, veselo! uzviknuo je poručnik. Ali nije bilo potrebno to niti reći, svaki je od nas bio veseo. Uzprkos ružnom vremenu, koje se sve više tmurilo i spremalo za snieg.

Divota je bilo pogledati u lice svakom ustaši. Na svakome se vidio ponos, radost, veselje i odlučnost. A kako i ne bi, kad se ide na posao, u borbu za domovinu, za svakom milu Hrvatsku, koju odmetnici hoće da sruše. Ali ne znaju oni, biednici, da smo mi tu, — ustaše. Mi, koji ju čuvamo i branimo i čuvati ćemo ju i braniti svim silama.

Ali nismo mi samo borci, nego i radnici seljaci. Jer svi koji smo bili u kamionima, svi smo seljaci. Svaki je ostavio na čas svoj seljački posao i pošao u borbu za domovinu, za Poglavnika, za pobjedu.

Vozeći se imali smo na jednom kamionu malu štetu. Ali to je bilo brzo popravljeno, pa smo nastavili dalje stalno pjevajući i veseleći se.

Krenuli smo u 10. sati na večer iz tabora, a u 1 sat u noći bili smo u selu Popovcu. Tu smo ostavili kamione i pošli smo pješke mirno kroz selo, nikoga ne dirajući. Narod je mirno spavao kao da je znao, da su tu njegovi čuvari i branitelji, ustaše.

Idući dalje prešli smo preko nekih močvarnih livada, gdje smo gazili vodu, iako je zima bila i snieg padao.

Zašli smo u gustu šumu, kojom smo išli oko jedan sat. Nigdje nismo nikoga našli ni vidjeli...

Ala je bilo divno gledati nas ustaše kako smo prelazili bez ikakvog straha, sve u veseloj šali i smiehu. Došli smo do neke pruge, kojom smo pošli jedan komad, pa opet kroz šumu i mrak. U jutro točno u 4 sata došli smo u selo Dišnik.

Pričekali smo da se malo razdani, a onda smo malo pretražili selo. Ljudi nas niesu očekivali, a bili su veoma veseli što smo k njima došli. U selu smo se zadržali do podne. Malo smo se odmorili i oko dva sata krenuli dalje. Narod je još dugo za nama gledao i pozdravljao nas sa »spremni!«

Opet smo zašli u šumu. Kroz nju je bilo težko prolaziti, jer je bilo mokro i klizavo. Snieg je padao i vjetar strugao po obrazu ustaša. Ali mi smo hrabro išli napried.

Pred večer smo zašli u selo Prokop i tu smo povečerali. Ja sam bio odredjen na stražu izvan sela kod šume. Nije bilo ugodno na straži, ali nije bilo ni težko, jer je bilo za Poglavnika i domovinu. I u tom selu nas je narod oduševljeno i srdačno dočekao.

U jutro smo rano krenuli. Odmah smo zašli u šumu. Idući tako šumom izgledalo nam je da joj nigdje kraja nema. S brda na dol, pa opet na brdo i tako stalno. Do podne niesmo na nikoga naišli. Samo je snieg padao i bilo ga je toliko, da su se na njem tragovi mogli dobro razpoznavati.

O podne odredi poručnik nas dvanaestoricu za predstražu. Oko jedan

sat naidjosmo nas dvanaestorica na neke tragove.

Bogu možemo zahvaliti što je padao snieg i što su se poznali tragovi, inače bi nas dvanaestorica iz predstraže zašli upravo medju partizane. Oni su naime tražili dobar zaklon da nas mogu što bolje dočekati, pa su se bili povukli oko 50 metara natrag.

Odmah smo pogodili da će biti za nas posla, da će biti borbe za junake. Pošli smo napred opreznije. Iza desetak koraka opaze neki naši odmetnike gdje leže za drvećem.

I mi smo odmah zašli u zaklone, neki za drvo, neki za panj i kojekuda. Poručnik je odmah jednoga poslao da naše otraga obaviesti.

Malo smo čekali, da vidimo što će dalje biti. Ali ništa . . .

Tada naš zapovjednik vikne:

— Ovdje ustaše! Tko je tamo?

Kao iz oblaka sasula se sva sila tanadi na nas. Mi smo mirno čekali dok prestanu, jer smo imali dobre zaklone.

Partizani su vikali i derali se kao da ih ima na stotine: Hura, hura, napred. Čekali smo dok malo utihnu. Ali oni su vikali hura, napred i ostajali u svojim zaklonima. Kad su vidjeli da im takova vika ne koristi, počeli su drugačije: »Napred Jovane«, »Prebaci se Dujo«, pa još nekako »krilo napred« ili tako nešto što nismo razumjeli.

Oni su mislili da ćemo se mi prestrašiti i pobjeći ili se predati. Ali su se prevarili.

Medjutim su i naši počeli stizavati. A oni, odmetnici počeli se junački razbježavati sve uz veliku dreku: Hura, hura, napred! Dok su svi naši stigli, razvivši se u čarkarski lanac, neprijatelj je već junački pobjegao. Ostavili su samo mrtve i ranjenike, koje u strahu nisu odvukli sa sobom.

Kad su tražili položaj, pazili su odmah na to da im bude otvoren put za bjeg. Iza njih je naime bio veliki jarak, dol, baš zgodan za bježanje. Naprotiv tek sada smo vidjeli koliko je naš položaj bio slabiji od njihovog i kako je bio za nas opasan.

No baš zato se u toj borbi liepo vidi njihov, odmetnički kukavičluk, dok je svaki ustaša sa velikom odlučnošću i poletom išao u borbu, vatru i u smrt.

Jedan ustaša, koji je išao malo izpred mene naidje na nekog mrtvog partizana gdje leži uz jednu bukvu. Ustaša se zagleda u partizana, strogo ga promatrajući. Drugi su to vidjeli, pa su ga upitali, da li on možda tog partizana pozna. On odgovori da pozna. Mi ga upitno pogledasmo.

— Ovo je moj brat, reče on sa velikim bolom. Vidjelo mu se to na licu.

—Kako? upitasmo mi ne vjerujući.

— Tako, reče on. Bio je uviek u svietu. Nije ga bilo kod kuće već pet godina. Govorili su da se klati okolo. Upravo sam ga jedva prepoznao.

Najednom se opet nešto sjeti, pa reče sa velikim bolom:

— Bože mili, moguće sam ga baš ja ubio.

Mi smo šutjeli i svaki se zamislio u ovo na što smo naišli i u to kako je našeg brata ustašu stigla takova bol. Nato mu ja rečem:

— Meni se čini, da sam ovoga baš ja pogodio. — Samo da mu olakšam bol.

On nato klekne i pomoli se Bogu, a isto smo i mi učinili. Nato reče:

— Dobro. Da nisam ja tebe ubio, ti bi mene. Brate, što si zaslužio, to ti je i plaćeno.

Pošli smo dalje kroz šumu preko brda i dolova, a sve sa vrućom željom da dovršimo djelo našeg ustaškog Poglavnika i da očistimo našu domovinu od svih neprijatelja.

Svima nam se duboko usjekla u dušu uspomena na vrlog ustašu koji ubija brata za Poglavnika i za domovinu.

Još smo cieli dan krstarili šumom, ali na nikoga niesmo naišli. Vratili smo se kućama opet na onaj svoj težki i mukotrpni posao, očekujući kad će domovina i Poglavnik opet uztrebati naše pomoći da se opet rado i veselo odazovemo sa — spremni.

Antulić Milan

Jedinstvenost u duhu i oružju

»Vojnik«, poučno-zabavni list Oružanih snaga Nezavisne Države Hrvatske, donosi na uvodnom mjestu članak, u kojem komentira zakonsku odredbu, prema kojoj se mienja naziv Ministarstva Domobranstva u »Ministarstvo oružanih snaga«, a u sklop tog ministarstva dolazi takodjer i Ustaška vojnica. Medju ostalim rečeno je sliedeće:

»Tom Poglavnikovom odredbom izčezavaju sve, pa i najmanje razlike izmedju svih vojnih i ustaških postrojbi, kao i svih vrsta oružja, te nastaje skladna jedinstvenost, utjelovljena u jednom vrhovnom zapovjedničtvu.

Jedan je vrhovni zapovjednik, jedna neslomiva volja, jedna borba i jedan najviši svima Hrvatima istovjetni cilj: obrana domovine i njezine slobode. — Za tu borbu potrebna je sva snaga našeg naroda, ni jedan najmanji dio mogućnosti rada i stvaranja nesmije se trošiti uzalud, jer je svaki — pa tako i najmanji — neobhodno potreban u našoj velikoj borbi za podpunu i konačnu pobjedu. Da kasnije u miru, sreći i slobodi živimo i napredujemo, svoji na svom, treba danas dati od sebe sve; svu snagu i sve sposobnosti. Mi moramo biti uviek sviestni što bi nas Hrvate čekalo u bilo kojoj drugoj državnoj, družtvenoj ili narodnoj tvorbi. A iz te sviesti, iz tog ozbiljnog shvaćanja položaja proizaći će i onaj nuždni posljedak, da će hrvatske vojnike i hrvatske vojničare u domovini i izvan nje još u većoj mjeri prožimati onaj junački ratnički duh, koji je i njihovim djedovima pronio bojnu slavu diljem čitavom svieta.

Taj isti duh, očeličen kroz vjekove u borbi za obranu domovine od nasrtaja tudjinskih horda, očeličuje i danas jednako našeg vojnika i vojničara.

Oni ulažu i uložit će kao pristna braća sve napore, da zajedničkim silama podpuno oslobode svoju Domovinu od svih neprijatelja njezine slobode i vrhovničtva. Oni se natječu i natjecat će se medjusobno, da što više doprinesu zajedničkim naporima kod ostvarenja onih velikih ciljeva za koje se bore u domovini i na ostalim bojnim poljanama, gdje se stvara novi sretniji poredak za sve uljudjene narode Evrope, pa i naš. Oni će i dalje visoko držati u ruci hrvatsku ratničku zastavu, koja se ponosno vijala u ruci hrvatskih vojnika u mnogim bitkama, te im u poviesti utvrdila slavu junaka, boraca i vojnika.

Ta jedinstvenost, istovjetnost, junački duh, podpuna jednakost u gledanju pri postignuću vrhovnog cilja služit će na sreću i korist narodu, državi i njezinoj slobodi, a našim vrlim ustaškim vojničarima i domobranima — čitavoj hrvatskoj oružanoj snazi — dat će još veći polet, još silniju borbenost i još čvršću stegu.

Zarobljena Hrvatska iza smrti dra M. Šufflaya

I iza smrti dra Milana Šufflaya, koja je izazvala u čitavoj Hrvatskoj i po svemu kulturnom svietu veliko zgražanje, u Hrvatskoj se srpski teror i nadalje nastavlja. Srpske novine i dalje otvoreno priete ubistvima i terorom. Novine »Zastava« u broju od 28. veljače 1931. donose u nizu ostalih napadaja veliki prieteći članak na adresu Hrvatskog Oslobodilačkog Pokreta i njegovog Poglavnika. Za ustaški pokret vele te novine:

»... Ali taj bacil se još uvijek javlja amo i tamo: sad u Zagrebu, sada u Beču, sada u Osijeku, sada u Pešti.« Na adresu ustaškog pokreta priete se Srbi preko tih novina i vele, da ga: »... treba utući, pregaziti, uništiti, treba ga onemogućiti za uvijek... Treba ga onemogućiti i izvan granica Jugoslavije... treba izbrisati sa kugle zemaljske, ma gdje bili, ma ko bio i ma kako se zvali.« S takovom strašnom mržnjom, iz koje se očevidno vidi strah i bojazan pred ustaškim pokretom pisali su Srbi protiv oslobodilačkog ustaškog pokreta. Pomenuti je članak izašao tek 10 dana iza ubistva dra Milana Šufflaya, a uoči procesa protiv 23 člana ustaškog pokreta, u skupini Hranilović, Soldin, Javor i drugi.

Nekoliko skupina hrvatskih rodoljuba čekalo je po zatvorima na sudske rasprave. Beogradska vlada se mnogo bavila baš tim raspravama. Teror se iz dana u dan vršio na najstrašniji način. Mnoge su skupine morale po nekoliko mjeseci pa skoro i godine čekati na vrieme rasprave.

4. svibnja 1931. počeo je proces protiv Hranilovića i drugova. Na tom procesu, kako je već spomenuto, teretili su Hranilovića i Soldina za ubistvo kraljevog pouzdanika Toni Šlegela. Mijo Babić i Zvonimir Pospišil, koji su ubili Šlegla pisali su 19. travnja 1931. Ivanu Kodaniću, odgovornom uredniku ustaškog glasila »Grič« u Beču list, u kojem su mu javili, da su preko svojih odvjetnika dobili hrvatski prievod njihovog preslušavanja na sudu u Rimu, gdje su potanko opisali atentat na Šlegla i prilike u potlačenoj Hrvatskoj. Iz izjava Babića i Pospišila bilo je jasno, da Hranilović i Soldin nisu krivi za ubistvo Šlegla. No ipak ih je srpska vlast uz ostala revolucionarna djela teretila i za to djelo. Ustaša Mijo Babić, koji će u hrvatskoj oslobodilačkoj borbi zauzeti jedno od najdičnijih i najslavnijih mjesta, nakon što je emigrirao iz Hrvatske, na preslušavanju u Rimu izjavio je uz ostalo sliedeće:

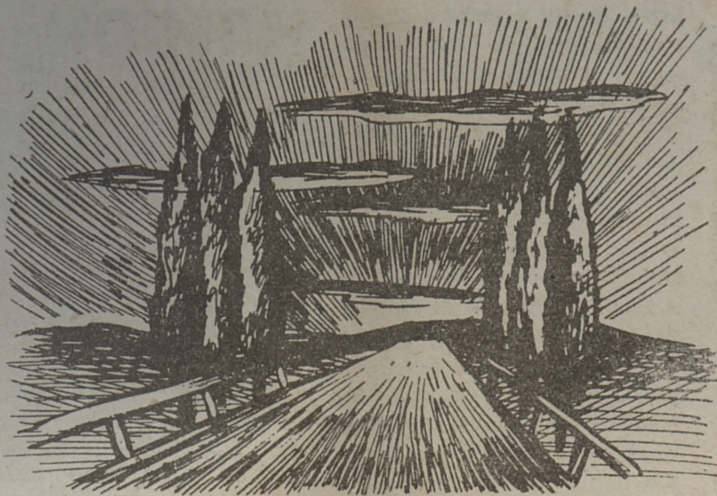
»Ja sam hrvatski nacionalista, tako sam odgojen od svoga djetinstva. Kao mladić čitao sam i novine te sam se već rano počeo zanimati za javne narodne stvari. Kad sam došao u zreliju dobu, politički sam se orijentirao na najradikalniju hrvatsku stranu, postavši sljedbenik nauke velikog hrvatskog narodnog vodje i učitelja Ante Starčevića i njegovog druga, znamenitog hrvatskog revolucionarca Eugena Kvaternika, koji je 70-tih godina podigao u Hrvatskoj revoluciju, te sam postao pristaša njihove stranke, t. j. Hrvatske Stranke Prava. Po toj političkoj nauci i po programu stranačkom ima se Hrvatska uspostaviti kao samostalna i nezavisna država, kao što je to ona bila i u prošlosti. Taj program i ta nauka zahtjeva to na temelju tisućgodišnjeg hrvatskoga državnoga prava, po kome je Hrvatska već pred tisuću godina bila nezavisna i velika država.

Po toj nauci i po tom programu smatra se od uviek Srbija naročitim neprijateljem hrvatske narodnosti i hrvatske državne samostalnosti, jer srpska politika je od vajkada nastojala zadobiti hrvatske zemlje za veliku Srbiju i hrvatski narod posrbiti, u koju svrhu su Srbi izmislili takozvano jugoslavenstvo, po kome bi se Hrvati imali odreći svoga imena i svoje narodnosti, te postati neki Jugoslaveni, a zapravo Srbi.

Poslie svietskoga rata provedeno je to ujedinjenje hrvatskih zemalja sa Srbijom protiv volje hrvatskoga naroda, i tako se je ispunila srbijanska ideja za stvaranje velike Srbije. Čitav hrvatski narod bio je tome protivan, a protivan je i danas...

Poslie toga ujedinjenja borio se je hrvatski narod protiv tome srpskome gospodstvu po svojim hrvatskim strankama i po svojim narodnim zastupnicima. Svi mladji ljudi u Hrvatskoj uviek su se bunili protiv toga, da hrvatski narodni zastupnici idu u beogradski parlamenat, jer se očito vidilo već od početka, da se sa Srbijancima ne može voditi politika. Oni su odmah izpočetka počeli vršiti teror nad razoružanim hrvatskim narodom. Bezbroj ljudi bio je u Hrvatskoj izbatinjan od srbijanskih žandara i vojske, toliki i toliki Hrvati su bili ubijeni bez ikakova razloga, samo zato, što su Hrvati. To je kod ciele hrvatske mladeži probudjivalo revolucionarni duh, koji je obuhvatio gotovo svu mladež, a s vremenom i čitav narod. Svatko je vidio, da je čitava Hrvatska postala plienom Srbije. Ne samo što je svaka sloboda bila prigušena, nego je nastalo takovo stanje, da nitko nije bio siguran za život. To je išlo tako daleko, da su srpski žandari bez ikakova povoda i razloga pucali na mirne ljude, za što služi bezbroj primjera, kao što je i onaj, kada je srbijanski žandar u vlaku izmedju Zagreba i Dugog Sela ustrielio bankovnog činovnika i hrvatskog nacionalistu Arnolda, jedan srbijanski podčastnik jednog siromašnog prodavaoca kruha sa Jelačićevog trga pa sve do onih umorstava, koje je upravo beogradska vlada preko svoje »Orjune« po Zagrebu i po Hrvatskoj vršila, u kome se je djelovanju naročito isticao famozni Berislav Andjelinović, brat današnjeg srbijanskog poslanika u Pragu, a koji je i sam danas šef srpskog novinskog ureda kod srpskog poslanstva u Parizu. Taj Andjelinović nekažnjeno je, i ako dokazano ubio sa svojim društvom na ulici u Zagrebu hrvatskog nacionalistu Zovka. Ta umorstva redala su se za redom. Jedan srbijanski kotarski predstojnik u Novoj Gradiški nekažnjeno je ubio hrvatskog seljaka Valtera, srbijanski oficir u društvu sa Orjunašima nekažnjeno je ubio u Osijeku hrvatskog nacionalističkog omladinca Veselića. To je tek nekoliko primjera u velikom nizu zločina, koji su na

Hrvatima izvedeni, a ne samo da izvršioci nisu nikada bili progonjeni od vlasti, nego su što više uviek bili od vlasti favorizirani i od Beograda nagradjeni. Nu sve to nije bilo dosta. Srbijanska politika išla je za podpunim uništenjem hrvatskoga naroda. Beograd je odredio u svrhu, da hrvatski narod podpuno osiromaši, u mirno doba, čak i rekviziciju stoke i konja. Ta je rekvizicija tako nasilno vršena, da su tom prigodom žandari i srpska vojska poubijali na stotine hrvatskih seljaka, a tukli i izmrcvarili na hiljade.

Uslied svega toga rastao je u hrvatskom narodu sve veći otpor i budio se sve jači osjećaj, da se sa samim političkim metodama hrvatska stvar ne može braniti, a život je postajao svaki dan sve to nesnosniji, jer je uslied srbijanskog gospodarenja nastajala sve veća i veća ekonomska kriza. Srbijanska vladavina uništavala je Hrvatsku ekonomski sve više i više. Odmah u početku oduzeli su hrvatskom narodu gotovo svu gotovinu nepravednom izmjenom novca, t. j. uzevši četiri hrvatske Krune za jedan srbijanski dinar, nakon što su već bili prigodom prebiljegovanja hrvatskoga novca oduzeli 20 %. Iz svih javnih mjesta uklonjeni su hrvatski namještenici, a postavljeni Srbijanci. Sva privatna poduzeća kao tvornice i razne tvrtke siljene su, da prenesu svoja sjedišta iz Zagreba i Hrvatske u Beograd i u Srbiju, tako da je i medju privatnim namještenicima i radnicima u Hrvatskoj nastala nezaposlenost i bieda. A kraj svega toga Hrvatskoj je nametnut šest puta veći porez, nego li se u Srbiji plaća.

I sve to još nije bilo dosta, već su konačno u Beogradu u parlamentu ubijeni i hrvatski narodni zastupnici na čelu sa predsjednikom Radićem. Taj čas izazvao je u cielom hrvatskom narodu konačnu i definitivnu revoltu duhova protiv Srbije, te se čitav hrvatski narod složio u tome, da se Hrvatska mora izbaviti ispod srpskoga gospodstva i proglasiti samostalnom državom. I sve hrvatske političke stranke u tom su se složile i zajednički udružile. Kod cjelokupne hrvatske mladeži porastao je revolucionarni duh, tim većma, što su prigodom demonstracija nakon umorstva u Skupštini srbijanski žandari po zagrebačkim ulicama pucali i nekoliko hrvatskih omladinaca ubili. Poslie toga došlo je još i gore. Proglašena je diktatura. U cielom hrvatskom narodu napose u mladeži nastalo je uvjerenje, da Beograd sa diktaturom hoće da konačno i potpuno uništi hrvatski narod. To se je ubrzo pokazalo i opravdanim, jer je diktatura sve uperila proti hrvatskom narodu. Svi novi zakoni, koji su izlazili i u novinama bili oglašeni pokazivali su, da se ide za uništenjem Hrvatske i hrvatstva.

Ja sam vidio, da je vlada proti hrvatskim političkim vodjama poprimila najstrože mjere, jer su svi bili stavljeni pod policijsku pasku i detektivi su stražili pred njihovim kućama, te ih svakuda pratili. Uopće se je osjetilo: da je čitav hrvatski narod strpan kao u jednu tamnicu: Nitko se nije smio s nikim sastajati, novine nisu smjele ništa pisati, sve, sto je hrvatsko imalo je prestati. Svakome pa i meni bilo je jasno, da ta diktatura nije uvedena za neku uspostavu poredka i reda niti zato, da se dade zadovoljština Hrvatima za sve zlo, koje im je nanešeno, nego naprotiv zato, da se hrvatski narod još jače potlači. Ja sam za sebe kao hrvatski nacionalista bio potpuno na čistu, da se proti svemu tome mora nešto poduzeti. Kako je diktatura zabranila sve hrvatske stranke i vodjenje bilo kakove hrvatske politike, to mi je bilo jasno, da se mora iz redova nas mladeži poduzeti korake za spasenje hrvatskog imena, hrvatske narodnosti i hrvatske domovine. Kako sam bio poznat sa Zvonimirom Pospišilom i s njim intiman prijatelj, to sam mu to svoje mišljenje povjerio, a on mi je odgovorio, da on isto tako misli i da već kao hrvatski omladinac ne može to, što se s hrvatskim narodom radi podnašati. U razgovoru smo konstatirali, da sigurno tako misli sav hrvatski narod, a napose hrvatska mladež, nu nitko se ne smije s nikim sastajati, ne smiju se držati sastanci i skupštine, pa se uslied toga ništa ne poduzima. Zato se nas dvojica dogovorismo, da ćemo nas dvojica kao hrvatski patrioti izvršiti svoju dužnost i posmicati svakog onoga, od koga prieti hrvatskom narodu pogibelj i tko radi proti Hrvatskoj. Dogovorili smo se, da ćemo izvršiti političke atentate.

Nas dvojica, t. j. Pospišil i ja sastajali smo se tako više puta te smo o tome razgovarali. Pomišljali smo na to, da bi trebalo jednu veliku terorističku organizaciju, nu od toga smo odustali, jer smo uvidili da bi se ta organizacija otkrila, pa smo zaključili, da ćemo atentate izvršiti samo nas dvojica, ali smo bili ujedno uvjereni, da će se isto tako naći i drugi omladinci, koji će se baviti istim mislima i dati se na isti patriotski posao, sve ne znajući jedni za druge.«

Mijo Babić dalje opisuje razloge i pripreme za atentate protiv neprijatelja Hrvatske. Navodi osobe, koje su ustaše htjeli ubiti u Hrvatskoj, a zatim navodi zašto su počinili atentat protiv Šlegla. Šlegl je bio ravnatelj Jugoštampe i jugoslavenskog lista »Novosti«. Kako Mijo Babić navodi, Šlegl je bio jedan od glavnih savjetnika kralja Aleksandra i medju ostalim nagovarao je kralja na proglašenje diktature. Sam list »Novosti« bio je osobito kroz sve godine diktature poznat kao vladin list, koji je uviek pisao protiv hrvatske narodne stvari. Na preslušavanju je i Zvonimir Pospišil priznao, da je sudjelovao u atentatu na Šlegla. Kad su ovi ustaše pobjegli u inozemstvo, pokušao je jedan srpski agent po imenu Djuro Car, da dodje u blizu vezu s njima i s drom Brankom Jelićem, koji je studirao medicinu na sveučilištu u Grazu i zatim preselio u Beč. Dr. Branko Jelić će kasnije u emigraciji igrati veliku i važnu ulogu. Taj neki Djuro Car, kako se kasnije ustanovilo, bio je šef policije Marijan Ujčić s srpskog poslanstva u Beču, koji je bio umješan u nekoliko terorističkih podviga srpske vlade u inozemstvu, a tako je bio umješan i u

atentatu na albanskog kralja u Beču. Srbi su se služili svakakovim smicalicama i načinima u borbi protiv ustaške emigracije. Tako je još početkom godine 1929., kratko vrieme iza proglasa diktature bio u selu Ferdinandovac, neposrednoj blizini granice uhićen Ignac Dimitrović pod sumnjom, da je bio u vezi s emigrantima u Madjarskoj. Srpske su ga vlasti silile, da stupi u njihovu tajnu obavještajnu službu, da radi protiv ustaške emigracija, a onda je morao podpisati pod prietnjom i izjavu, da stupa u tu službu. Iza toga je pušten na slobodu. Srpske su mu vlasti i nudile 200.000 dinara, da domami u blizinu granice dra Antu Pavelića i da tako omogući srpskoj špijunaži, da ga ubiju. Medjutim je Dimitrović bio u vezi s ustaškom emigracijom i pravovremeno sve javio ustaškim borcima u inozemstvu.

Još 10. ožujka 1931. bila je podignuta optužnica protiv ustaša Hranilovića, Soldina, Javora, Hercega i drugova. Od 4. svibnja do 22. lipnja trajala je rasprava protiv Javora i drugova. Javora su teretili, da je tečajem godine 1928. i 1929. preko ustaše Antuna Hercega primao iz inozemstva oružje, bombe, eksploziv i ostali teroristički materijal, s ciljem, da se vrše atentati na pojedine osobnosti i objekte. »... pa da na taj način s jedne strane olakša rad u inostranstvu na štetu Jugoslavije, a da s druge strane eventualno izazove sukob medjunarodnog razmjera, sve to u cilju odvojenja teritorija, na kome žive Hrvati iz kraljevine Jugoslavije te stvaranja samostalne države.« Javora su teretili za još veliki niz »protudržavnih« čina. Na raspravi je sudjelovao vrlo mali broj publike, jer vlasti nisu nikoga htjele pustiti u sudsku dvoranu. Branitelji su sami morali trpjeti sa strane vlasti najveći teror. Državni tužilac bio je famozni Dragutin Bubanj. Stjepan Javor je rodjen u hrvatskoj pokrajini Lici, bio je najprije manuelni radnik, koji se kasnije bavio poduzetništvom u gradnjama na željezničkoj prugi. Iza 1920. živi u Zagrebu i član je »Hrvatske Stranke Prava«. Kasnije postaje član prvog ustaškog djelatnog roja, bude od vlasti uhićen, pretrpljuje najstrašniju torturu i svojim djelima ulazi medju najsjajnije ličnosti ustaške oslobodilačke borbe. S Hranilovićem i drugovima izvršio je čitav niz ustaških djela. Kroz nekoliko mjeseci trpio je najstrahovitija mučenja i zlostavljanja na zagrebačkom redarstvu. Uz Javora, Hranilovića i ostale strahovito je bio mučen i ustaša Antun Herceg. Proces protiv Hranilovića, Soldina, Javora, Hercega i drugova bio je prvi veliki proces nakon 6. siečnja 1929. Javnost nije o tome kao ni o velikom broju ostalih procesa bila obaviestavana. Novinstvo nije o tim procesima smjelo pisati. Dne 30. lipnja 1931. proglašena je osuda Hranilovića i drugova. Ustaše Marko Hranilović i Matija Soldin bili su osudjeni na smrt. Ostali su uhićenici sudjeni na 114 godina i 6 mjeseci robije. Ustaša Javor bio je sudjen na 20 godina robije. Započinje njegov put kroz nekoliko srpskih tamnica.

KAMION

Možda se još sjećate vozara Marka. Negdje u Jarunu čeka ga žena i dietešce. Čeka i oplakuje, jer njega više nema. A bio je naš Marko silan momak. Njegov je kamion stajao uviek prvi do nove džamije. Nikome nije dao dirati u nj, premda ga sam nije baš bogzna kako čuvao i čistio.

Sjećam se, kako je znao na nas starije vojničare galamiti i ljutiti se: »Ja razumijem, kad mi derančići prčkaju po stroju, ali vi školarci ...!

Kad smo prošlog lieta pošli put Korduna, obrukao se je pred nama i od onda smo ga uviek i još više zafrkavali.

Upravo smo se odmarali kraj Kupe, kad zaigra strojnica, pa planu puške, a negdje i bomba granu.

Marko je malo prije dovezao na svom kamicnu hranu i novo strieljivo i nije se dao odpraviti, dok ne bude gotova večera. »Konačno to me je pripadalo« ... tvrdio je poslie izpričavajući svoj bieg.

Kad su planule puške, zaboravio moj Marko večeru, skočio u kamion i podkurio put grada ...

»Vidiš ga kako je gladan bio ...« smijao se za njim naš dobričina bojnik pregledavajući naše spremne rojeve ...

Kad smo se nakon višednevnih djelatnosti povratili u grad, Marko je stradao od naših pričica. Pravio se kao da to nije ništa, ali ga je ipak peklo i boljelo. I kao da je sudbina htjela, da opere ovu ljagu, umro je, poginuo kao ni jedan od nas.

Vozio je kamion krcat streljivom put B. Put pogibeljan, pratnja mala, ali ništa to nije smetalo. Marko je zvjerajući na sve strane oko ceste hladnokrvno upravljao kolima. Cigareta se dimila i smieha je bilo.

Onda je došao prepad, upravo kraj sela. Nezgodan položaj.

Odmetnici su napadali posadu u selu i već su prodirali prema glavnoj cesti.

Pratnja je poskakala s kola u jarak, a Marko je takodjer iskočio napolje u zaklon, da vidi, kako će se stvar razvijati.

»Prokleta škljoca!« psovao je svoj samokres, koji mu se bio pokvario, te je sada takoreknuć bio goloruk, uz svu mnogobrojnu municiju na kolima.

Položaj sela bio je doskora zapečaćen. Rulja je napredovala cestom. Marko je shvatio položaj. Iza ledja dolazili su takodjer razbojnici.

Mozak je grozničavo radio.

Kamion pun streljiva, da im padne u ruke? A kako će, druge nema, nema čak ni oružja da sebe »udesi«.

Skočio je k kolima, s gotovom odlukom.

Izvadio je strelovitom brzinom kantu s benzinom, uspeo se na kola i polio streljivo. Ogledao se naokolo. Bez sumnje rulja će za minutu nasrnuti. Drugovi su već ležali uz svoje puške krvavi ...

Orijaškom snagom vinuo se na kola i legao na najveći sanduk streljiva. Zatim je lienom gestom potražio u džepu cigaretu, upalio je i zagledao se u modro nebo nad sobom. Valjda se pojavila još slika djeteta i žene i kućice u Jarunu, uzdahnuo nije, nego je upotrebljenu žigicu odbacio ...

Rulja se hvatala bogatog plijena ...

Tada se zažarilo krvavo sunce, barut je planuo, krikovi, metež, komadići života i tišina ...

Tako je propao jedan kamion ...

USTAŠTVO diljem HRVATSKE

Mostar

Stožernik Ustaškog stožera »Hum« Davor Mance u družtvu logornika Grgića posliednjih dana je obišao neka mjesta na području svog stožera. Posjetili su Široki brijeg, Kočerin, Posušje, Imotski, Goricu, Ljubuški i Čitluk. U svim ovim mjestima je stožernik održao sastanak s ustaškim dužnostnicima i došao u dodir s narodom. U mjestu Gorici stožernik je pregledao sve od potresa oštećene zgrade i upoznao stanje stradalnika. Na svom putovanju stožernik je bio liepo dočekan i pozdravljen, a u svim mjestima se je očitovala ljubav ovog napaćenog naroda prema Poglavniku i Nezavisnoj Državi Hrvatskoj. Ta ih ljubav drži svih na okupu i ona je čvrsta kao bedem i postaje sve jača i čvršća, o koju se razbijaju svi pokušaji naših neprijatelja. Ta visoka sviest je očitovana u svim mjestima, kuda je stožernik prošao i to je najbolji odgovor svima onima, koji šire lažnu promičbu i zavaravaju narod, jer je ovaj narod navikao na podnošenje žrtava, te ih i danas sa potpunim mirom podnosi za svoju krvlju stečenu slobodu.

Zagreb

U prostorijama Dječjeg doma na Trešnjevki održan je pouzdanički sastanak Ustaškog tabora Zagreb V. Ovaj sastanak je otvorio tabornik Ustaškog tabora Zagreb V. Poslije svog kratkog pozdravnog govora tabornik je predao rieč povjereniku Radničke komore Vjekoslavu Blaškovu, koji je u svom govoru iznio vanjsko-politički položaj i iztakao, kako današnji položaj Njemačke i njezinih saveznika je daleko povoljniji od položaja Sovjeta i Anglosasa. Govornik je izrazio najveću sigurnost u pobjedu Njemačke i njenih saveznika, koja ne će izostati.

Poslie njegova govora govorio je glavni govornik ministar vanjskih poslova Nezavisne Države Hrvatske dr. Mladen Lorković. On se osvrnuo na govor povjerenika Blaškova, koji je govorio o vanjsko-političkom položaju, te je naglasio, da će on govoriti o našim unutarnjim prilikama. Ministar dr. Lorković je govorio o pitanjima naše unutarnje politike u vezi s izdanjem »Sive knjige«, a zatim se osvrnuo na našu oružanu snagu i vojnički duh hrvatskog naroda, koji je danas čitavom svietu pokazao, da je hrvatski narod sposoban imati svoju državu, kojoj su temelji uzidani u krvi hrvatskih sinova. Ustaški pokret nije nikada tumačio, da će se Nezavisna Država Hrvatska moći uzpostaviti lahkim putem, već je uviek naglašavo, da se sloboda stiče i brani samo krvlju. Posebno je iztakao junačtvo i požrtvovnost hrvatskih heroja u Staljingradu, te zamolio prisutne, da im odadu počast jednim časkom šutnje. Svi su prisutni u stojećem stavu s izpruženom desnicom odali počast staljingradskim herojima. Govor ministra dra Mladena Lorkovića često puta je bio prekidan burnim odobravanjem i poklicima Poglavniku i Nezavisnoj Državi Hrvatskoj. Nakon završetka govora ministra dra Mladena Lorkovića tabornik ustaškog tabora Zagreb V. u svom kratkom završnom govoru zahvalio se govornicima i pozdravio prisutne s ustaškim pozdravom: Za Poglavnika i za Dom Spremni!

Na svršetku ovog sastanka prisutni, koji su dupkom izpunili dvoranu Dječjeg doma, zapjevali su državnu i ustašku himnu u stojećem stavu i s uzdignutom desnicom.

Sarajevo

U Sarajevu je 1. veljače održan ustaški sastanak, koji se je pretvorio u veliku ustašku manifestaciju. Velika dvorana Hrvatskog radničkog doma, kao i pokrajne prostorije, bile su dupkom pune Ustaša i prijatelja Ustaškog pokreta, koji su pohrlili da čuju ustašku rieč i sudjelovanjem uzveličaju ovaj ustaški sastanak. Ovdje su se nalazili gradjani, činovnici, radnici i seljaci, djevojke i žene intelektualke, koje su zauzele mjesta pokraj djevojaka i žena radnica. Državna krugovalna postaja i ulični zvučnici pred kojima je stajalo množtvo svieta, prenosili su ovu veliku svečanost i za gradjane pokrajine. Ova skupština trajala je puna dva sata — i za cielo to vrieme pred zvučnicima na sarajevskim ulicama stajalo je množtvo svieta, koje je s velikim zanimanjem pratilo izlaganje logornika Nazifa Bubića, logorskog pobočnika za promičbu Drage Foretića, stožernika Velike župe Vrhobosne Marka Mihaljevića i Petra Pavića, tajnika mjestne podružnice Hrvatskog radiše. Poslije što je otvorio skupštinu logornik Nazif Bubić i iznio ukratko svrhu ovog sastanka, rieč je uzeo logorski pobočnik za promičbu Drago Foretić, koji je rekao, da će se u najskorije vrieme odpočeti s održavanjem ovakovih logorskih sastanaka i u svim gradskim logorima, kako bi se svi prijatelji i pristaše Ustaškog pokreta mogli upoznati s djelovanjem Ustaškog pokreta, kako to zahtievaju i sama ustaška načela. Poslije toga govorio je stožernik Marko Mihaljević, koji je rekao, da će Hrvati znati braniti svoju krvlju stečenu slobodu i da je hrvatski narod u ostvarenoj Nezavisnoj Državi Hrvatskoj našao svoj put prema sretnoj budućnosti, kakvu hrvatski narod s obzirom na njegove mnogobrojne žrtve podpuno zaslužuje.

Tuzla

Nedavno je u Tuzli osnovana Ženska loza Ustaškog pokreta, a već u nekoliko navrata su se zapazili posljedci njenog rodoljubnog djelovanja. Tako su jučer njene članice učinile hvale vriedan korak, posjetivši ranjenike u ovdašnjoj bolnici, kojom su im prilikom predale darove i to kolače, kobasice, voće, cigarete, novine, dopisnice itd., sakupivši sve ovo između sebe. Predsjednica Ž. l. u p. prof. Marija Nemec, supruga stožernika Šute gdja Marija i mnoge druge ugledne gospodje i gospodjice, pažljivo su obilazile naše ranjenike, darivajući ih i razgovarajući s njima sa majčinskom i sestrinskom ljubavlju, ostavivši tako veoma ugodan dojam kod ranjenika.

Varaždin

U prostorijama Ustaškog tabora održan je sastanak, koji je otvorio taborni pobočnik za upravu Dumbović, te predao rieč stožerniku Ivi Stipetiću, koji je govorio o smjernicama Ustaškog pokreta. Poslije njega je govorio župski promičbeni izvjestitelj Kolibaš osvrnuvši se na odnos Židova prema hrvatskom narodu.

IDEOLOG HRVATSKOG NACIONALIZMA

Milan Šufflay. Malo poznat nama mladjima i široj javnosti, a zaslužuje više nego ikada, da ga se sjetimo i dozovemo u pamet danas, kad je stoljetni hrvatski san doživio svoje ostvarenje — uskrsnuće države Hrvatske. Zaslužuje to zato, jer je svojom naukom o hrvatskom nacionalizmu — o hrvatskom narodnom jastvu — stvorio vječno trajni temelj njegovoga htienja i nastojanja u nacionalnom, političkom i kulturnome pravcu.

Pustimo ga ovdje kao historičara goleme izobraženosti sa svestranim naučnim aparatom, kao jednog od prvih svietskih poznavalaca Albanije, neka o tom pišu verziraniji i bolji njegovi poznavatelji, već gaogledajmo kao sviestnog i oduševljenog naučnog radnika, kako na temelju historijskih i psiholoških maksima sistematizira spoznaje o našem narodnom bitku, kako od tajnih snaga prošlosti stvara živu sviest sadašnjosti i sigurni put u budućnosti.

U doba, kad se hrvatski narod nalazio u veoma teškoj situaciji, kad je krvava neman srbskoga orla već mislila da joj je osiguran plien, Milan Šufflay, poput velikog Napoleona, koji je svojom poznatom »40 st. gleda na vas sada, vojnici« — razjario i osokolio za borbu svoje vojnike, sjeća Hrvate na 13 stoljetni ponos, borbu i slavnu prošlost. Tim poslom Šufflay nadovezuje na rad i nauku Antuna Starčevića i njegovu »državopravnost«; onda, kada na evropskoj karti nije postojala ni najmanja hrvatska država, Šufflay kao jedna najmarkantnija naša ličnost na prelomu stare i nove Evrope, starog i novog poredka, ne sagiba glave, ne očaja, već kleše neoborivi i neuništivi temelj hrvatskog nacionalizma i našeg državnog života.

Čovjek je biće. I narod je biće, jedna životna stanica višega reda, organička zajednica uvjetovana rasnim (krvnim) geopolitičkim i kulturno historijskim faktorima. Kao što pojedinačni čovječji organizam nužno posjeduje svoje zasebno jastvo, po kojem se specifično razlikuje od toliko općenito istovjetnih organizama, tako isto i narodni organizam posjeduje svoje jastvo, po kojemu se on razlikuje od toliko drugih naroda, po kojemu se ne može poistovjetiti sa kineskim, indijskim ili bilo kojim drugim narodima. Narodna individualnost, narodno jastvo i sviest ne bi postojala, kad bi joj oduzeli neprekinuti lanac doživljaja, dakle, tradiciju i historiju, koju ima za sobom privezanu. Ne bi to bili Francuzi, kad bismo ih otkinuli od njihove prošlosti, na pr. srednjovjekovne njihove poviesti, pa onog niza revolucionarnih ideja 18. i 19. stoljeća. Ne bi to bilo više kršćanstvo, kad bi se odreklo svoje predaje, svojih mučenika, svoje poviesti. A zar bi postojalo hrvatsko narodno jastvo, kad bismo se odrekli i zaniekali borbu Tomislava i njegovo kraljestvo, Petra Krešimira i njegove veličine, tragične smrti Zrinjskih, Frankopana, Eugena Kvaternika i jednog niza boraca i mučenika zadnjih desetljeća, jednom rieči svoje prošlosti, svoje poviesti? U tome slučaju jednako bismo pristajali u Madridu kao i Parizu, ili Londonu ili Moskvi i nitko nas ži- ne bi više prepoznao i rekao, e to su ti ljudi, to su Hrvati. Ne, mi to ne možemo, mi to ne smijemo, ako ne ćemo da nas nestane kao takovih, ako ne ćemo učiniti moralno samoubojstvo. Odreći se svoga ja i svoje prošlosti s njime spojene, mogao bi samo čovjek, koji ne bi živio medju ljudima, narod, koji ne bi živio medju narodima. Ali, kad mi živimo medju ljudima i medju drugim narodima, medju narodima, koji su svi

duboko prožeti tim osjećajem i tim shvaćanjem, onda je to bitna osebina pojedinačnog i narodnog jastva, koje bez toga ne može postajati kao takovo.

Što bi značilo da se mi Hrvati danas odreknemo Tomislavova ili Krešimirova carstva i Zvonimirove krune, dok svi susjedni narodi imaju svoje simbole, za koje se bore i kojima upravljaju sve svoje nastojanje., dok moderni evropski nacionalizam traži za svoj narod i svoju državu? Značilo bi utopiti se u moru nekog drugog jačeg susjeda, značilo bi izgubiti motiv i simbol, po kojemu naš narodni život i naše bivovanje dobiva svoj smisao, svoju vriednost i svoje bistvo. Samo to i takovo shvaćanje svoga narodnoga bitka može biti dostojan motiv svih naših napora i borbe, i s tom nužnošću postaje to shvaćanje za nas objektivna etička vriednost, nezavisna od individualnog priznavanja ili nepriznavanja. Mogao bi netko mimo svega u ime t. zv. demokratske »slobode« misli i htienja htieti odreći se tih vrednota u korist možda kakvih umjetnih tvorevina naroda i država, kao što je to do sad bilo, ili u korist kakvog sveopćeg bratstva radnika cielog svieta, koje bi bilo moguće tek možda, kad bi ljudi andjelima postali, no tima odgovaramo, da razum a onda dosliedno i volja ipak ima svoje granice, a te su smislenost i istina — u našem slučaju, gdje se radi o narodnom bistvu, jest to historijska smislenost i historijska istina i zbilja, u protivnom slučaju to nije više sloboda razuma i volje nego ludost, koja se može oprostiti tek ludjacima i neubrojivima. »... kao što ne može biti individualnog jastva bez pamćenja, tako nema narodne sviesti bez poviesti, i — tko danas hoće, da mu njegov narod bude sviež i snažan, taj ne smije da razara narodno pamćenje ... Time i samo time može ga učiniti plienom egoističkih susjeda.«

Općenito govoreći, možemo sa sigurnošću ustvrditi, da prirada posljednje u sebi bitno odredjenje individualiziranja bića, t. j. svaka jedinka teži k svome vlastitom usavršenju, k svojoj samostalnosti, neovisnosti i u tome leži njezina sreća.

Jednako je tako sa narodom. I narod je jedna jedinica za sebe, odredjena, individualizirana gore spomenutim trima faktorima. Prije svega čini je time krv. Naučna je istina, da su kromozomi prenosioci osebina roditelja na narav djece! Dakle, onda je isto tako sigurno i točno, da tim prenošenjem svojstava nastaje već tim materijalnim putem neka materijalna povezanost izmedju prošlih i dolazećih generacija, nastaje neprekinuti lanac, jedna jedinka, jedno biće, od pripadnika jedne porodice, roda, plemena i na koncu — naroda.

I po hrvatski narod zemljopisni je položaj odlučan i važan faktor. Iza naših ledja leži geopolitička sila Podunavlja, a pred nama, pred našim očima rasprostro se Jadran, koji u malome obliku predstavlja sredozemlje, koje je bilo nekada centar kulture bliskoga Istoka, Maloazijske obale, pa zatim palestinskih, egipatskih, sjeveroafričkih obala, prije svega grčko-rimske kulture. Hrvati su eto legli na Jadran, na taj dio Sredozemlja, koji je bio još davno iza dolaska Hrvata izvor kulture i civilizacije biele rase uopće, jer je historijska istina, da su u VI. stoljeću novopridošli istočnjaci promienili svoj mozak i svoju dušu baš na garištu grčko-rimske kulture i sredovječnog papinstva, čija je domena bila i opet u glavnom Sredozemlje. Mi Hrvati sjedimo na tlu, gdje su se križale kulture i religije, svjedoče nam o tom borba Rima sa Bizantom i još prije razne diobe nekad ogromnog rimskog imperija, prigodom kojih hrvatski današnji teritorij bio je uviek, geografski uzet, priklopljen Zapadu. Hrvati su dakle oduviek pripadali Zapadu i po zemljopisnom položaju, što nam pokazuje i čitava naša srednjovjekovna poviest, koja i nam nije drugim izpisana, nego vječnom borbom za Zapad protiv invazije Iztoka.

Povrh sviju netom spomenutih faktora narodne zajednice i narodnog bistva stoji faktor ličnog, subjektivnog raspoloženja — narodna sviest. To je kulturno historijski činilac (faktor) narodne zajednice, narodnog bića.

Mogu imati dva naroda čak i isti jezik, a da opet nisu i ne mogu biti ni postati jedan narod. A zašto? Zato, jer to ne osjećaju, jer nemaju te zajedničke sviesti. Uzmimo evropske židove, svi govore njemačkim jezikom. Izpitajte ih, koji im je materinji jezik, odgovorit će vam, njemački. Svoj pravi materinji židovski jezik potpunoma su odzaboravili, osim tu i tamo po koji rabin-učitelj. A ipak, jeli iko više planski radio na uništenju zdravoga koriena njemačkoga naroda? Je li postajala veća mržnja igdje, koliko izmedju ta dva naroda? Prosliedimo tim primjerom dalje! Židovski narod nema ni svojega vlastitoga tla, i ne će ga dobiti sve dotle, dok jednom ne nestane vjerskog i nacionalnog zanosa i sviesti milijunskog muhamedanskog svieta. A ipak, židovi su narod, i to samo židovski narod. Zašto? Zato, jer to u srcu nose, i jer imaju jaku sviest. Uzmimo drugi primjer Iraca i Engleza! Istim jezikom govore! A ko malo zaviri u srednjovjekovnu poviest, a i onu najnoviju, srce će mu se zgroziti što su radili engleski lordovi u vjerskom i nacionalnom pogledu od plemenitog, simpatičnog i prije svega junačkog irskog naroda. Pitajmo i opet, zašto to? Zato, jer nisu imali iste sviesti. U slučaju Irske, poviest, kao neprevarljiva »magistra vitae« i opet je potvrdila, da je svaka sila za vremena. Tu dolazi do rieči filozofski dualizam, čovječja duhovnost i čovječja osobnost, u svome nastojanju i bitku nezavisna od materije; tu je najbolji dokaz, dokaz, koji čovjeka u glavu tuče, da se ne može sputati zakone duha pod zakone materije, jer je on slobodan, i nema te sile materije, koja bi njega mogla sebi podrediti. Duh može biti vezan samo višim etičkim motivima i etičkom silom, a tu dolazi do rieči u prvome redu i opet narodna poviest, tradicija, prošlost.

Šufflay u kaznioni

Hrvati su kroz svu svoju prošlost bili u zajednici i u sklopu Zapada i zapadnjačke kulture. To dovoljno jasno i za svakoga očigledno dokazuje borba Hrvata protiv bizatnsko-turske najezde sve tamo od 14. pa do 19. stoljeća. Hrvati se nisu tada borili samo za sebe i za svoje narodno bivstvovanje, nego za čitav bieli Zapad, što je već pjesnik istaknuo: — ne bi zato barbari vi zvali, što vi mroste dok su oni spali! — Hrvatska srednjovjekovna poviest jest lojalnost Hrvata u službi evropske kulture i Zapada već onda i u ono doba.

Da je lično raspoloženje najodlučniji faktor naroda i narodnoga bivstva, dokazuju svi izbori, sve žare bivše balkanske tvorevine, t. zv. Jugoslavije, uza svu silu, krv, teror i nasilje. Hrvatski narodni duh i opet je dokazao, da se ne da slomiti, sputati i zarobiti, i da nema sile, koja bi to u stanju bila učiniti. Tu sviest hrvatskog narodnog jastva i hrvatske samosvojnosti dokazuje i datum 10. IV., kada se Hrvati stvarno nisu borili za balkansku tvorevinu Jugoslaviju, i za nikakvu jugoslavensku narodnu zajednicu. Tu istu sviest dokazuje i danas borba u našoj domovini, i hrvatskih junaka na iztočnom bojištu, da je Hrvat samo Hrvat, a nikakav »jugoslaven« ili internacionalac, kada je u četničko-partizanskim redovima 99% onih iztočnjaka, koji su to od vajkada bili i koje čini iztočnjacima i krv i prirodni smještaj i tradicija.

Hrvati su već stoljećima bedem i predzidje biele kulture i zapadnjaštva, oni su to i danas. Time najjače dokazuju, da se nisu odrekli svoga narodnog jastva, time najbolje osiguravaju svoju narodnu budućnost, a i s punim pravom to zaslužuju.

STUBIČAN KOLOMAN

KROZ DOMOVINU I SVIET

Poglavnik je primio u svom dvoru skupinu hrvatskih pilot-lovaca, koji su poznati pod imenom »skupina Džal«. Oni su proboravili dva mjeseca na odmoru u domovini, te se sada opet vraćaju na iztočno bojište. Prije polazka u nove borbe i na put nove slave hrvatskog oružja, došli su se pokloniti Poglavniku i izraziti Mu svoju vjernost, odanost i spremnost, da i dalje sve svoje snage stave u svetu službu časti i slave hrvatskog oružja i Nezavisne Države Hrvatske. Poglavniku je predveo častnike svoje skupine zapovjednik dopukovnik Džal, te Mu je ujedno podnio prijavak. Poglavnik se rukovao sa svim prisutnim častnicima, a nakon toga im se obratio sliedećim riečima: Gospodo! Ne mogu ništa drugo, nego da vam zaželim mnogo sreće na vašem putu, na putu slave i časti, kojoj ste vi utrli stazu svojim junačtvom, svojom hrabrošću i svojom sposobnošću. Neka vam na tom putu bude pred očima hrvatski narod, hrvatska domovina, i budite sviestni, da ću ja, kao do sada, tako i od sada pratiti u mislima i sa svim srdcem vaš rad, vašu borbu, vaše junačtvo i vaše živote. Moja je jedina želja, da svoje hrvatsko vojničko djelo izpunite na obću korist hrvatskog naroda i Nezavisne Države Hrvatske i da se, ako Bog da, živi i zdravi nakon pobjede, nakon uspjeha i slave povratite opet k nama kući u Nezavisnu Državu Hrvatsku. Bog neka vas prati na tome putu i sreća neka bude s vama.

Poglavnik je primio u svome dvoru jednu skupinu obveznica radne pomoći sveučilištarki, koje su odredjeno vrieme vodile brigu oko djece odmetnika, koje su naše vlasti sakupile u prihvatilištima u Jaski i Gornjoj Rieci. Medju primljenim obveznicama nalazilo se i nekoliko častnih sestara obveznica radne službe. One su s obveznicama medicinarkama bile zaposlene u Jaski, gdje je bila uredjena bolnica za tu djecu. Poglavnik ih je pozvao da im se osobno zahvali i da ih tako najvišim priznanjem potakne na daljnji rad. Poglavnik je u svom govoru naglasio veliku važnost radne službe sveučilištarki i duboko čovječansko i družtvovno značenje same radne službe kao takove. Poglavnik iztiče veliku razliku izmedju prijašnjih pokoljenja sveučilistaraca i današnje nove hrvatske sveučilištne mladosti, koja je napustila sve one mane i pogrješke, poradi kojih prošla pokoljenja nisu bila kadra odhrvati se neprijateljima hrvatskog naroda i hrvatske državnosti. Nova hrvatska sveučilištna mladež ide onim putevima i ravna se onim načelima i najvišim idejama, koje su dovele do oslobodjenja hrvatskog naroda i do uzpostave Nezavisne Države Hrvatske.

Smjesta poduzetim protunapadajem njemačkih i rumunjskih četa razbijeni su pokušaji izkrcavanja jačih sovjetskih snaga u području Novorosijska. Izkrcane su bojne obkoljene te se očekuje njihovo uništenje.

Neprestanim podhvatima razarački su zračni sastavi uz jaku zaštitu lovačkih četa sudjelovali na borbenom području i bojištu blizkom prostoru. Uništeno je pri tom ništa manje nego 112 oklopljenih prevoznih kola, dubkom punih vojnika.

Bitka na Ladožkom jezeru, koja se dolazkom novih neprijateljskih snaga ponovno razmahala svom žestinom, dovela je do znatnog obranbenog uspjeha. Našim četama uspjelo je na širokoj pruzi, uz težke gubitke za neprijatelja, odbiti težke, jakom topničkom i oklopljenom podporom vodjene napadaje.

Na sjevernom krilu donjeckih postava njemačke su oklopljene čete izvršile žestok protunapadaj na jedan boljševički mostobran. Taj je podhvat okrunjen podpunim uspjehom. Osim 46 oklopljenih kola i pet oklopljenih izvidničkih kola zaplienile su njemačke čete ovdje pet težkih haubičkih bitnica, 19 motoriziranih topova, jednu protuzrakoplovnu bitnicu, velik broj protuoklopnih topova, bacača granata i drugog oružja, a osim toga palo im je u ruke blizu tisuću zarobljenika.

Izmedju gornjeg Donjeca i područja Dona drugi su njemački sastavi uspješno odbili opetovane pokušaje obkoljavanja, što su ih boljševici poduzeli s jakim snagama, [illegible]no daleko nadmoćnijim. Pri tom su nj[illegible]e čete uništile djelomično u ogorčen[illegible]borbama iz bliza na čitavom ovom prostoru 17 oklopljenih kola, većinom vrste »T 34«.

Njemačko zrakoplovstvo uništilo je u mjesecu siečnju ove godine 810 sovjetskih zrakoplova, od toga 690 u značnim borbama, 99 vatrom protuzrakoplovnog topničtva, dok je ostatak uništen na zemlji. U isto vrieme nije se na iztočnom bojištu 119 vlastitih zrakoplova vratilo u svoja oporišta.

Njemačke podmornice zahvatile su prije nekoliko dana u Sjevernom Atlantiku jednu brodopratnju, koja je plovila prema Iztoku, u smjeru britanskih otoka te se sastojala iz težko natovarenih teretnih i petrolejskih brodova nadprosječne veličine, te koja je, prema vriednosti tovara, bila osobito jako osigurana. Jato podmornica, koje je napadalo potopilo je iz nje u višednevnim težkim borbama 14 brodova, medju njima pet petrolejskih brodova, s ukupno 109.000 brt. Jedan je daljnji parobrod torpediran.

Samo sastavi oklopljenih lovaca zapalili su u jedan dan 15 bojnih kola. 13 daljnjih kola učinjeno je nesposobnim za kretanje bombama strovalničkih i borbenih zrakoplova.

Zornu sliku neobično velikih sovjetskih gubitaka u oklopljenim kolima predstavlja viest jednog njemačkog oklopljenog sastava, koji je sam na borbenom odsjeku u tri tjedna uništio ili zaplienio 738 sovjetskih bojnih kola.

U sjevernim vodama potopili su brzi njemački borbeni zrakoplovi jedan neprijateljski trgovački brod od 5000 brt. i zapalili jedan teretni brod od 6000 brt. Prilikom napadaja na lučko i gradsko područje Murmanska izazvali su zgoditci bombama razaranja.

Izjalovio se pokušaj jedne postrojbe američkih bombardera, da danju pod zaštitom pokrova oblaka napadne područje zapadne Njemačke. Lovačka i protuzrakoplovna topnička obrana razpršila je postrojbu te ju je odbacila preko mora. Pri tom izgubio je neprijatelj osam četveromotornih zrakoplova.

Japanski pomorski zrakoplovi medju ostalim uništili su 23 neprijateljska zrakoplova, koji su doletjeli u pomoć pomorskom sastavu, napadnutom od japanskih snaga. Medju srušenim zrakoplovima nalaze se četiri velika bombardera.

»Ustaša« viestnik hrvatskog ustaškog oslobodilačkog pokreta. — Izdaje Glavni Ustaški Stan. — Ravnatelj: Mijo Bzik. — Glavni urednik Franjo Bubanić, odgovorni urednik Stanislav Polonijo, Berislavićeva ulica 10. — Uredništvo i uprava: Berislavićeva ul. 10. — Brzoglasi: Uredništvo: 79-00, Uprava: 64-06. — Čekovni račun broj 30.499. — Izlazi tjedno. — Pojedini broj stoji 2 Kune. — Predplata: mjesečno 8 Kuna, četvrtgodišnje 24 Kune, polugodišnje 48 Kuna, godišnje 96 Kuna. — Tisak Tiskare Ustaškog pokreta, Berislavićeva ulica 10. — Za tiskaru odgovara Viktor Smokvina, Zagreb, Medovićeva ulica 2.

U ZASJEDI

Snimio: Rajterić

MALO ODMORA IZA DUGOG PUTA

Snimio: Rajterić